

MALATYA
BÖLGESEL ORTA MERKEZ
(BOM)
GELİŞİM PLANI
ÇERÇEVE ÇALIŞMASI

Haziran-Ağustos 2007

Ahmet Turan KOÇER

İÇİNDEKİLER

1. Giriş
2. Amacımız
3. Bölgesinde Öncü Malatya İçin Vizyon
  - a. Gelişmiş Merkez Olmak Bölgesel İşbirliği Havzası Oluşturmak: Malatya Ve Bölgesinin Orta Merkez Olarak Planlanması,
  - b. Geliştirilebilir Potansiyellerin Değerlendirilmesi ve Gelişmenin Yönü
  - c. Gelişmeleri Öngörme Ve Ulusal Politikalarla Uyumlaştırma, Dünya Ve Türkiye
4. Malatya Ve Bölgesi İçin Gelişim Stratejisi
  - a. Gelişim Ekseni Belirleme
  - b. Katılımcı Planlama
  - c. İş Birliği
5. Hedefler Ve Yapılması Gerekenler
  - a. Hedefler
  - b. Hedefleri Gerçekleştirebilmek İçin Yapılması Gerekenler
6. Rol Görev Tasarımı
  - o Rol Görev Tasarımı
7. Projeler
  - a. Turgut Özal Ulusal Sağlık Orta Merkezi Projesi (TÖUSOM Projesi)
  - b. Orta Merkez Göller Bölgesi Entegre Turizm Projesi (OM-GÖBET Projesi)
  - c. Bilişim Uygulamaları Ulusal Orta Merkezi Oluşum Projesi
  - d. Teknolojik Tasarım Ulusal Orta Merkezi Oluşum Projesi
  - e. Lojistik Ulusal Orta Merkez Organizasyon Projesi
  - f. Malatya Kentsel Dönüşüm Projesi
  - g. Elazığ Malatya Adıyaman Bölgesel Orta Merkez İşbirliği Projesi (EMABOM Projesi)

h. Alt Projeler (AP)

- i. Tarımsal Üretim Model Uygulamalar Projesi (TÜMOD Uygulamaları)
- ii. İş Gücü Eğitim Ve Kalite Geliştirme Projesi (MEZEN Uygulamaları - Mesleki Zenginleştirme Uygulamaları)
- iii. Mesleki Eğitim Ve Rehberlik Uygulamaları (MER Uygulaması)
- iv. Mesleki Eğitim Dershaneciliği Mükemmellik Referans Bölgesi Oluşum Projesi (MED Mükemmellik Referans Bölgesi Uygulamaları)

YAPILMASI GEREKEN EK ÇALIŞMALAR

1. Malatya Altın Kayısı Girişimi Organizasyonu (AKG Organizasyonu)
2. Bölgesel Orta Merkez Gelişim Master Planı (BOM Planı)
3. Elazığ, Malatya, Adıyaman Bölgesel Orta Merkez İşbirliği Organizasyonu (EMABOM İşbirliği Organizasyonu)
4. EMABOM Ortak Gelişim Planı

GİRİŞ

Artık yeni bir dünyada yaşıyoruz. İletişim teknolojileri yeni finans enstrümanları ve bilginin yön verdiği bir ekonomik düzen kuruluyor. Yenidünyanın insanı daha çok teknolojik ürün kullanan, daha kaliteli hizmeti dünyanın herhangi bir yerinden almak isteyen, paraya gittikçe daha az ihtiyaç duyan, hızlı tempolu, bir o kadar da kaotik ama konforlu bir düzenin parçası haline geliyor.

Sınırların kısıtlayamadığı, bilgi, teknoloji ve para akışının müthiş bir hızla geliştiği, baş döndürücü, global bir köyde yaşamaya başlayan insan; gelişmiş ve dünyaya entegre olmuş bir sosyal ve ekonomik düzen kurarak, gelişmiş topluluklar içinde yer almak istiyor. Sivil katılımı sağlamış, insan kaynakları kalitesi yükselmiş, teknoloji üreten, ekonomisi güçlü, dünyanın gittikçe hızlanan dönüşümüne uyumlu, dengeli ve adil olabilmeyi başararak müreffeh bir toplumsal yapı örgütleyebilmiş topluluklar, geleceğin dünyasında söz sahibi olacaktır.

Küresel gidişata uyum sağlayarak gelişmesini tamamlamaya çabalayan Türkiye; 2023 yılına kadar dünyanın en gelişmiş ilk 10 ülkesi arasına girme hedefini benimsemiş, bunu gelecek planlarının temeli yapmıştır. Gelişmiş bir ekonomik düzen kurmayı, dengeli kalkınmayı, bölgelere kaydırılmış yerinde planlamayı, katılımcılığı, STK'lar ile yetki ve sorumluluk paylaşımını, sektörel ve bölgesel farklılaşma uygulamalarına geçilerek yerel uzmanlaşma ve inovasyon uygulamalarının yaygınlaştırılmasını dünyanın en gelişmiş ilk 10

ülkesinden biri olma hedefini sağlayacak dönüşüm uygulamaları olarak benimsemiştir.

Türkiye'nin AB uyum perspektifinin katalizör işlevi gördüğü yeni kalkınma planları ve ulusal hedefler ile yasal düzenlemeler; tümüyle ülke içinde bölgesel farklılıkları gidererek ve katılımı sağlayarak, ülkemiz için ihtiyaç duyulan refahı ve huzur ortamını sağlamayı amaçlamaktadır. Bir yandan da dünyada yaşanan değişimler; yerelliği destekleyici, coğrafi kısıtları zayıflatıcı, uzmanlaşmış bölgelere ve küçük işletmelere de önemli fırsat kapıları açan yaygın bir dönüşümü desteklemektedir. Buna paralel olarak 21. yüzyılın bilgi toplumunu kendi değerleri ve önceliklerine göre kurmaya çalışan Türkiye'nin benimsediği kalkınma hedefleri, bölgesel kalkınma için sivil yapıların da katılımı ile yerinde ve yerel planlama yapılmasına fırsat tanımakta, cesaret vermektedir. Daha önce sadece merkezi kurumların yetki ve sorumluluk alanına giren kalkınma ve gelişim ya da dönüşüm planları hazırlama görevi, şimdi piyasa güçlerinin de talepleri ve beklentileri doğrultusunda sivil katılımı da içerecek biçimde gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır.

Gelişmeler, yerel potansiyeli harekete geçirici, kamu ile sivil oluşumların işbirliğine dayalı, doğru bir gelecek perspektifi ile kurgulanmış vizyon geliştirmeyi ve bu vizyonu gerçekleştirmeye yönelik hedefler oluşturarak, planlı yerel bir gelişmeyi örgütlemeyi mümkün kılmaktadır.

Tüm bunlar, bölgesinin gelişmiş kutbu olmasına rağmen, bu gelişmişliğin de katkısıyla sorunları her geçen gün büyüyen ve planlı bir gelişim ihtiyacını daha yakıcı bir şekilde hisseden Malatya için, Türkiye'nin ulusal hedefleri ile uyumlu bir "Malatya vizyonu" geliştirmeyi gerekli kılmaktadır. Malatya'nın ilişki çevresini oluşturan bölgesi ile birlikte planlı bir gelişim süreci oluşturulması, bu amaçla tartışmalar başlatılması, oluşacak katılımcı tartışma

sürecinde benimsenmiş uygulanabilir ve gerçekçi bir plan oluşturulması görevi; yerel temsil yeteneği olan kurumların da sorumluluk alanındadır. Hükümet programlarının ve DPT planlama politikalarının benimsendiği gelişme kutupları oluşturarak şehirleri gruplar halinde birlikte geliştirme stratejisine uygun düşecek biçimde, Malatya'yı bölgesinin gelişme kutbu yapacak planlı bir gelişim sürecine sokmak, her birimizin ödevi olmuştur.

Türkiye'nin uluslar arası sistemle barışık duruşu, dünyanın ilk 10 büyük ekonomisi içinde yer alma hedefi (2023 yılına kadar), AB perspektifinin de desteklediği ulusal dönüşüm süreci, bu sürecin sivil katılımı teşvik etmesi, ülkemizde bölgesel gelişmişlik farklarını gidererek gelişme arzusu olması ve bu anlamda bölgesel gelişim ve yerinde planlamanın önemseniyor oluşu, kamu planlarının sivil katılımı da talep eden bir mantıkla yapılıyor olması; tüm bunlar sivil güçlerin de aktif katılımı ile bölgesel plan ve uygulamalar geliştirilmesini cesaretlendirici bir ortam oluşturmaktadır.

Yukarıda söylenenlerden hareketle piyasa güçlerini temsil eden yerel bir sivil kurum olan MİAD; 2023 yılının gelişmiş Malatya'sının ilişki çevresini oluşturan şehirlerle birlikte "Bölgesel Orta Merkez (BOM)" olarak gelişmesini hedefleyen bir vizyon oluşturma çabasına girmiştir. Bu çerçevede MİAD bünyesinde başlatılan MİADAP -MİAD Araştırma Planlama- grubu çalışmaları, MİAD yönetim kurulunun da yakın ilgi ve teşvik edici destekleriyle bir okul hüviyeti kazanmıştır. MİADAP Grubu, ağustos 2007'ye kadar yaklaşık 11 aylık çalışmaları süresince 35 toplantı, bir müzakere toplantısı yapmıştır. 12 başlık altında toplanan çalışmalarda sağlanan verimli araştırma ve tartışma ortamında "Malatya Bölgesel Orta Merkez Gelişim Planı Çerçeve Çalışması" doğmuştur. Bu plan çerçevesi değerlendirilmek ve tartışılmak üzere ilgili kurum ve temsilcilerinin dikkatine sunulmuştur.

Malatya Bölgesel Orta Merkez Gelişim Planı Çerçeve Çalışması içeriğinde şunlar yer almaktadır:

- bu plan çalışmasının amaçları,
- yerel ve bölgesel vizyon,
- bu vizyonun gerçekleştirilmesini sağlayacak gelişim stratejisi,
- vizyonun gerçekleştirilmesini sağlayacak hedefler,
- bu hedeflere ulaşılması için yapılması gerekenler, nerede ve kimler tarafından yapılması gerektiğini gösteren tablolar,
- plan uygulamasında görev alması gereken STK'lar ve kamu kurumları için rol görev tasarımları,
- Malatya ve bölgesi için geleceğin projeleri

Bu kitapçıkta Malatya ve bölgesi için geleceğin projeleri sadece isim olarak sıralanmış ayrıntı verilmemiştir. Ayrıntılar üzerinde çalışmalar devam ettiğinden, çalışmanın hacmi ve gereken süre de göz önüne alınarak bu bölüm sonradan yayınlanacaktır.

Bölgesel orta merkez gelişim planının uygulanması için gerekli iş birliğini örgütleyecek "işbirliği mimarisi tasarımı" ihtiyacından doğan "Altın Kayısı Girişimi" organizasyonu da ayrıntılı bir çalışma konusu yapılmıştır ve hazırdır.

Altın Kayısı Girişimi Organizasyonu taslağından başka, elinizde tuttuğunuz BOM Gelişim Plan Çerçevesinin ilgili kurumlar nezdinde tartışılmasından sonra akademisyen ve uzmanlarca nihai bir plana dönüştürülmesi gerekmektedir. Malatya'nın etkileşim çevresinin çekirdeğini teşkil ettiğini değerlendirerek belirlenen "Elazığ, Malatya, Adıyaman Bölgesel Orta Merkez İşbirliği Organizasyonu (EMABOM İşbirliği Organizasyonu)" ve bu iş birliği çevresinin uygulayacağı "EMABOM Ortak Gelişim Planı" da ayrıca üzerinde çalışılmayı beklemektedir.

1. AMACIMIZ

Bu çalışmadaki amacımız; Malatya'yı bölgesinin sürükleyici gelişme kutbu yapacak, Türkiye'nin gidişat ve imknlarına paralel hedefler oluşturulmasını sağlayacak, dünyada gelişen trendler ışığında Malatya ve bölgesi için geliştirilmiş bir vizyona dayalı, uygulamaya dönük bir gelişim planı erevesi oluşturmaktır.

Bu sayede ulusal ve yerel düzeyde hazırlanacak yatırım programları ve planlamalarında Malatya'nın gözetilmesini sağlamak, ayrıca Malatya'yı ilgilendiren her türlü yasama faaliyeti ve kaynak düzenlemelerinde kamu idaresini yönlendirici, yardımcı bir rol üstlenmiş olmak, Malatya'nın kendi geleceği ile ilgili çözüm önerme ve söz hakkını kullanabileceği bir kanal oluşturmak da amaçlanmaktadır.

“Dünyanın gidişatını da hesaba katarak Malatya için nasıl bir gelişme yn tayin edilebilir?” sorusunun cevabını aramakla başladığımız çalışmamız, “hangi

ekonomik ve sosyal hedeflere ulaşırsak kurguladığımız vizyon gerçekleşebilir? Bu hedeflere ulaşmak için ne tür ekonomik ve sosyal faaliyetler gereklidir?" sorularının cevaplarını oluşturmakla sonuçlanmıştır.

Bu çalışmada ayrıntılı bir plan oluşturmak yerine, MİADAP grubu çalışmalarına paralel olarak olgunlaştırılmış, herkesin anlayıp üzerinde tartışabileceği bir özet plan, çerçeve plan oluşturulmuştur. Ayrıntılı uygulama planı ise sunduğumuz bu çerçeve planı esas alarak akademik bir grup tarafından yapılmalıdır. Şüphesiz bu çalışma, ilgili kurumlar nezdinde bir tartışma başlatmalı ve bu tartışmaların şekillendireceği ayrıntılı akademik plan oluşturulmasıyla sonuçlanmalıdır. Böylece esas gelişim planı; uygulayıcılarının da aktif tartışma ve katılımları ile akademisyenlerce ortaya çıkarılacaktır. Bizim yaptığımız ise zihin açıcı, tartışmalar için veriler ve öneriler içeren bir çerçeve sunmaktır.

İşte bu kabuller ışığında;

1. Bölge ile ilgili **temel göstergeleri** elde etmeyi ve yorumlamayı
2. **Gelişmiş Malatya için** nelere sahip olmak gerektiğini, hangi **hedeflere** ulaşmak gerektiğini bulmayı,
3. Gelişmiş Malatya için ulaşılması gereken **hedeflerin gerçekleşmesi için bu gün neler yapılması gerektiğini** tespit etmeyi,
4. Yapılması gerekenleri gerçekleştirmeyi sağlayacak **planlar geliştirmeyi**,
5. Bu planların gerçekleştirilmesi için **hangi kurum ve kuruluşlara ne tür bir rol düştüğünü belirlemeyi**,
6. Planlamanın başarıyla gerçekleştirilmesini sağlayacak ve gözetecek **koordinatör yarı-sivil bir kurum tasarlamayı**,
7. Planlamanın zamanlamasını ve uygulamanın **kontrol aşamalarını belirlemeyi**

çerçeve plan tasarımımızın teknik amaçları olarak belirledik.

Plan çerçevemiz; yerel ve bölgesel vizyon, bu vizyonu gerçekleştirmeyi sağlayacak gelişim stratejisi, ulaşılması gereken hedefler ve bu hedeflere ulaşmak için yapılması gerekenler, plan uygulamasında yer alması gereken STK'lar ve kamu kurumları için rol görev tasarımları, Malatya ve bölgesi için geleceğin projelerinin yer aldığı bölümleri içermektedir. Sonuçta tüm önerilerin dayanaklarını birlikte gözlemeye yarayacak dünya, Türkiye, bölge ve Malatya'ya dair tespit ve savunular yer almaktadır.

Mesele bizim açımızdan tam olarak şöyle görünmektedir: Aslında basit de olsa bir gelişim planımız olmalıdır. İki kapak arasına sıkıştırarak kutsal kitap muamelesi yapılmamalıdır. Sürekli üzerinde kafa yorulmalı, zenginleştirilmeli, revize edilmelidir. Uygulama için rol görevler tespit edilmeli, bu konuda yerel bir heyecan oluşturulmalı, STK'lar ve kamu elbirliği ile çalışmalıdır. 9 Kalkınma planının ruhunu oluşturan dengeli gelişmeyi sağlayacak, bölgesel dinamo merkezleri oluşturarak kalkınma kutupları yaratma arzusuna uygun biçimde, Malatya; çevresindeki şehirlerle birlikte bölgesinin gelişme kutbu olarak planlanmalıdır. Ancak Malatya için ekonomik sosyal planlamaların paralelinde kent planlaması da yapılmalıdır. Bu olmazsa yapılacak hiçbir şeyde başarılı olmak mümkün değildir. Bu yüzden sektörel bazlı belirlediğimiz hedefler listesine önerilerimizi içeren ayrıntılı bir kentsel dönüşüm hedefleri listesi de ekledik.

Burada ele alınan ya da önerilen tüm konular; daha önce de belirttiğimiz gibi uygulayıcılarının da katılımları ile akademisyen ve uzmanlardan oluşan bir grup tarafından Bölgesel Orta Merkez Gelişim Master Planı'na (BOM Master Planı) dönüştürülerek tamamlanmalıdır.

2. BÖLGESİNDE ÖNCÜ MALATYA İÇİN VİZYON

Şüphesiz Malatya için planlı bir gelişmeyi ön gören bir vizyon geliştirmek gerektirmektedir. Vizyonumuz bize geleceğin Malatya'sının nasıl olması gerektiğini, bunun için neler yapılması gerektiğini gösterecektir. Bunun için öncelikle dünyadaki gelişmeler, Türkiye'nin ulusal hedefleri ve Malatya'nın sahip oldukları ve geliştirilebilir potansiyelleri bir arada düşünülerek geleceğin Malatya tasarımının oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır.

Geleceğin Malatya'sı iki alanda gelişme sağlanarak tasarlanabilir:

- Mevcudun geliştirilmesi,
- Yeni fırsatların farkına varılıp değerlendirilmesi.

Mevcudu geliştirmemizi sağlaması şartı gelecek tasarımıımızın bugünden kopuk olmaması, hem mevcut sorunlarımıza çözümler üretmeyi sağlaması, hem de potansiyelleri harekete geçirecek nitelikte olması gereğini ifade eder. Mevcut insan kaynağı, ticari yetenekleri, üretim kapasitesi ve sermaye gücünün geliştirilmesi yoluyla Malatya'nın bu günkünden daha ciddi bir zenginlik üretmesi mümkündür.

Sadece var olanlardan yola çıkarsak ıslah edilmiş, iyileştirilmiş bir gelecek kurgusuna ulaşabiliriz. Oysa günümüz dünyasında yaşanan ekonomik ve teknolojik değişimler yeni fırsat kapıları açmaktadır. Bu sebeple bu kurguya, bu gün zayıf görünen ancak gelecek için ciddi fırsatlar sunan alanlarda sağlanabilecek gelişmeleri de hesaba katan bir gelecek tasarımını da eklemeliyiz. Gelişmeleri ön görerek değişimin getirdiği fırsatlardan yararlanmak ve daha kazançlı çıkmak mümkündür.

Özetle Malatya iki şartı aynı anda sağlayacak; hem sahip olduklarını geliştirecek, hem de değişen şartların oluşturduğu yeni fırsatlardan yararlanmasını sağlayacak bir vizyona sahip olmalıdır.

Bu durumda; Malatya da sanayi, ticaret, tarım, eğitim, mimari ve kültür gibi alanlarda dönüşüm ve verimlilik artışı sonucu elde edilecek gelişmelere; sağlık, turizm, elektronik, bilişim gibi alanlarda elde edilmesi muhtemel gelişmelerin eklenmesi ile ortaya çıkacak toplam gelişmeler, bize tam bir gelecek kurgusu verecek, vizyonumuzu mütakamilen oluşturmamızı sağlayacaktır.

2023 yılında toplam nüfusu 1.2 Milyona ulaşmış, nüfusun % 75'i şehirleşmiş, tarım dışı istihdam oranı gelişmiş ülkeler seviyesi oranına yani %70'lere çıkmış, hizmetler sektöründeki özellikle sağlık ve turizmin öncülük ettiği sektörlerde

kaydedilen gelişmelerle bölgenin, Ortadoğu'nun ve Kafkasların sağlık merkezi haline gelmiş, hizmetler sektörünün sağladığı gelir %65 oranına çıkmış, kişi başına GSYİH'sı Adapazarı, Bursa gibi şehirleri yakalamış, Akçadağ'dan Kömürhan'a uzanan bölgede kurulu iş, ticaret ve hizmet alanları ile şehirleşmesini yeni alt merkezlerde sürdürmüş, çocukları en fazla 30 kişilik sınıflarda okuyan, mesleki eğitim ve rehberlik uygulamalarındaki başarılarla mükemmellik referans bölgesi haline gelmiş, iş gücü kalitesini yükseltmiş, bölgesine ve komşulara doğru geliştirdiği ticareti ile bölgesinin lojistik ve pazarlama merkezi olmayı başarmış, çevresindeki şehirlerle birlikte planlı bir kalkınmayı örgütleyen, bölgenin orta merkezi haline gelmiş bir Malatya düşünün. Bu tasviri tüm alanlardaki muhtemel diğer gelişmeleri katarak daha da zenginleştirmek mümkündür. İşte 15 yıl sonrası için yaptığımız bu özet tasvir, bizim "2023 Malatya vizyonumuz"u oluşturmaktadır.

a. Gelişmiş Merkez Olmak, Bölgesel İşbirliği Havzası Oluşturmak: Malatya Ve Bölgesinin Orta Merkez Olarak Planlanması

Yukarıda bahsedilen her bir alan için oluşan vizyon, toplam itibariyle Malatya'yı Bölgesinin Gelişmiş Merkezi haline getirecek vizyondur. Ancak Malatya yukarıda bahsedilen tüm gelişmeleri sadece kendi sınırları dâhilindeki planlama ile gerçekleştiremez. Malatya; yakın ilişki ve etkileşim çevresini oluşturan, gelişme çizgisinde aynı kaderi paylaştığı komşu şehirleri de gelişme kurgusuna dâhil etmelidir. Alım satım üretim ilişkileri, göçlerle gelen insan gücü kaynakları, yakın ulaşım imkanları sebebiyle gerçekleşen ekonomik ve kültürel etkileşim, sosyal ve kültürel benzeşim ve etkileşimler, Malatya'daki gelişim uygulamalarını etkileme büyüklüğü, birlikte hareket etmenin getireceği ortak avantajların büyüklüğü gibi etkenlerin tümü; Malatya'nın hedeflerine giderken sıkı bağlar ile etkileşim içinde bulunduğu şehirleri de hesaba katması gerektiğini göstermektedir. Bu,

Malatya'nın gelişimlerine de katkıda bulunarak kendi gelişimini sağlayacağı şehirlerden oluşan bir bölgesinin olduğu anlamına gelir. Bir işbirliği bölgesi...

Bu sayılardan hareketle tekrar sorulacak "15 yıl sonra nasıl bir Malatya tasavvur ediyoruz?" sorusuna; işbirliği bölgesini de katarak: "şu gün için bile coğrafi bölgesinin gelişmiş kutbu olan Malatya'nın, bölge şehirleriyle birlikte bir orta merkez haline gelmesi" cevabını verebiliriz.

Kıyı ya da sınır şehri olmayan, ülkemizin coğrafi ortasında yer alan Malatya'nın gelişmişliğini coğrafi bir ifadeyle ilişkilendirerek tarif etmek üzere, "bölgesel orta merkez" deyimini kullanmaktayız. Bölgesel orta merkez deyimiyile, anlaşılacağı gibi, Malatya'nın bölgesinin ortasındaki gelişmiş sürükleyici merkez olmasını kastetmekteyiz. Bölgesi ile Doğu Anadolu bölgesini değil, etkileşim içinde olduğu, komşu ve kaderdaş şehirlerin bütününe kastetmekteyiz. Bu durumda yeri gelmişken Malatya'nın gerçek bölgesini de tarif etmek gerekecektir.

Malatya'nın bölgesini idari bölge sınırları üzerinden değil, hali hazırda ilişkilerini (ticari, idari, kültürel) göz önüne alarak ve bir de gelişirken dayanışma içinde olması gereken vazgeçilmez illerin hangileri olduğunu belirleyerek, etki ve önemlerine göre tasnif ederek belirlemek gerekmektedir. Ayrıntısı başka bir konu olmakla birlikte yukarıda sayılan ölçütlerden hareketle, Malatya için kaderdaş şehirlerin Elazığ ve Adıyaman olduğunu ilk elde belirlemek mümkündür. İkincil çevreyi Antep, Adana, Kayseri gibi nispeten gelişmiş şehirler, üçüncü çevreyi ise Sivas, Maraş, Diyarbakır, Erzincan gibi gelişmekte olan şehirlerin oluşturduğunu değerlendirebiliriz. Böylece Malatya'nın sosyo ekonomik ilişki bölgesinin idari coğrafi bölgesiyle örtüşmediğini, bizim gerçekçi yaklaşımlar geliştirebilmemiz için tespit ettiğimiz ilişki çevresi üzerinden belirlediğimiz bölgesini esas alan analiz, karşılaştırma, ortak planlamalar yapılmasının daha doğru olacağını belirtmekte yarar vardır. Tüm bunlar sonucunda Malatya'nın ilişki çevresini,

bugün ve gelecekte nasıl olacağını belirlemek için gerçekçi bir zemin elde etmiş olduk. Ayrıca Malatya ve gerçek bölgesi için gerçekçi bir vizyon geliştirmek mümkün hale gelmiş oldu.

b. Geliştirilebilir Potansiyellerin Değerlendirilmesi ve Gelişmenin Yönü

Malatya için potansiyel 3 temel gelişim sektöründen bahsedilebilir. Tarım, sanayi ve hizmetler.

Yeterli arazisi ve suyu olan Malatya'nın, tarımda verimlilik artışı ve pazarlama yeteneklerinin gelişmesini sağlayarak bu günkü tarımsal kazancını 5 katına kadar artırması mümkündür. Sanayi verimimizi artırarak, eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması daha etkin bir yönetim sistemi oluşturulması ve kayıplar azaltılarak; sanayi üretiminin %30 oranında artırılması da mümkün görülmektedir. Ayrıca yeni yatırımlar ile şehrin sanayi getirisi bir misli daha artabilir.

Ancak Malatya'da sanayinin geliştirilmesinin doğal çevre açısından doğuracağı çok ciddi bedeller olacaktır. Ayrıca daha fazla sanayileşme ve buna bağlı gelişim açısından gerekli sermaye ve yatırımlar açısından da kısıtlar vardır. Geliştirilebilir gibi görünen Malatya'da mevcut sanayi kollarından tekstil ve gıda sektörünün gelişiminde de belli kısıtlar mevcuttur. Bunların yerine acaba hizmetler sektörü üzerinden bir gelişim mümkün olamaz mı?

Gelişmiş toplumlarda en gelişmiş ana sektör hizmetler sektörüdür. Dünyada da gelişim trendi içinde olan hizmetler sektörü içinde yer alan sağlık ve turizm, yapılacak yüzeysel değerlendirmelerle dahi Malatya'nın geleceğini şekillendirecek en önemli iki başlık olarak ön plana çıkmaktadır. Bölgesinin ve orta doğunun tıp merkezi olarak planlanarak kurulmuş olan Turgut Özal Tıp Merkezi odak alınarak geliştirilecek tamamlayıcı sağlık yatırımları ve turizm yatırımları ile bu

sektörlerin gelişmeye zorlayacakları eğitim, müşavirlik ve finans hizmetleri, elektronik ve bilişim sektörleri, gıda ve inşaat sektörü vb. şehrin sosyo-ekonomik yapısını tümünden değiştirecek bir potansiyel sunmaktadır. Bu iki sektörün Malatya'yı ve bölgesini bugünkü durumu ile kıyaslanmayacak ölçüde geliştirmesi mümkün görünmektedir. Bu iki sektör çok yüksek getiriler sağlayacak olmalarının yanı sıra, yaratacakları istihdam olanakları ile şehrin sosyal durumunda da çok ciddi değişimleri beraberinde getirecek alanlardır.

c. Gelişmeleri Öngörme Ve Ulusal Politikalarla Uyumlaştırma, Dünya Ve Türkiye

Dünyadaki gelişmelerin önümüzdeki 15 yıl içinde alacağı muhtemel şekli iyi özetliyor, olması açısından Türkiye'nin en büyük İK şirketlerinden Data Expert Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Hasan Altunkaya'nın değerlendirmelerini buraya almakta yarar görmekteyiz:

Önümüzdeki 15 Yıla Damgasını Vuracak Sektörler:

"Savunma teknolojilerinde şirketler büyüme atağına geçecek... En büyük patlama telekom sektöründe yaşanacak... Türk bilişim firmaları çevre ülkelerin Hindistan'ı olacak. Sanayiciler dershaneciliğe yeni boyut kazandıracak... Elektronik perakende sektörü yabancı akınına uğrayacak..." .... "Bu nedenle bizim pazarı iyi koklayıp, doğru öngörüler yaparak her türlü gelişmeye önceden hazırlıklı olmamız gerekiyor. Nerede nasıl bir gelişme var. Hangi sektörler büyüyecek? Büyümenin tetikleyicisi ne olacak? Sürekli araştırıyoruz. Hem yurtdışında hem de yurtiçinde yöneticilerle konuşup, yazışıyoruz. Ülkelerin planlama yöneticileri ile bağlantı kuruyoruz. Tüm bunların neticesinde de hangi sektörlere yoğunlaşmamız ve ne tür adımlar atmamız gerektiğine karar veriyoruz..."

*Bu sözler 2000'li yıllarında başında bilişim sektöründeki hızlı büyümenin yaratacağı mühendis açığı sıkıntısını önceden görerek Hindistan'da mühendis avına çıkan, 2001 krizinde birçok beyaz yakalının işsiz kalacağını öngörerek "Anadolu İş Ortaklığı" projesini yaratan ve işsiz kalan 3 bin kişiye Anadolu'da iş bulan, yine ihtiyacı önceden görerek ABD'deki Türk yöneticileri ülkeye geri getiren Data Expert Yönetim Kurulu Başkanı Hasan Altunkaya'ya ait.

Bizim yapılmasını önerdiğimiz tam da bu. Piyasa içinden birilerinin tespitlerine başvurmamızın sebebi gelecek öngörülerimizin araştırılmış rasyonel verilere dayandırılması için fikir verici bir örnek oluşturmasıdır.

Dünya çapında yaşanan değişim ve dönüşümü isimlendirmek için kullandığımız küreselleşme süreci yerel değerleri çok daha fazla öne çıkarmaktadır. Dünya ekonomisi büyüdükçe küçük oyuncuların gücü artmaktadır. Yani küresel ekonominin dinamik unsuru küçük işletmeler olacaktır.

Paranın hizmetlerin ve bilginin hızlı dolaşımı hizmete dayalı ekonomik sistemi desteklemektedir. Bu durumda dünyanın herhangi bir yanında üretilen hizmetin başka bir yerinden satın alınması mümkün olmakta böylece coğrafi uzaklıkların önemi azalmaktadır. Örneğin ABD’de yapılan bir ameliyatın raporu Hindistan’da yazılmakta ve e posta yoluyla ABD’ye geri gönderilmektedir. Ofis arkası hizmete örnek olan yukarıdaki iş ilişkisinin başka birçok hizmet kaleminde de gelişmesi internet ortamı ile de yaygınlaşması mümkün hale gelmiştir. Daha somut bir tasvir ile Malatya da yapılacak bir tasarımın siparişinin alınması dünyanın başka herhangi bir yerine satılması için internet bağlantısı yetmektedir. Aynı şekilde kullanıcıları milyonlara ulaşan gelirleri devasa büyüklüklere ulaşan WEB siteleri herhangi bir coğrafya da amatör, yarı amatör kişilerce kurulup işletilmektedir.

Dünyadaki tüm bu gelişmeler bize şunu göstermektedir; Dünya ticaretinde yer almak için coğrafi konum ve uzaklıkları önemi gittikçe azalmaktadır. Dünya çapında yaşanan değişim ve gelişmeler yerel, küçük ve yaygın üretime ve ticarete yeni fırsatlar sunmaktadır. İhtisaslaşmış üretim bölgelerinin küresel pazarlara doğrudan ürün ve hizmet satma şansı giderek artmaktadır. Hızlı ve büyük taşımacılık ve lojistik sistemlerindeki gelişmeleri de göz önüne alarak yerel planlama yapılması anlamlı ve gerekli bir hale gelmiştir.

Türkiye'nin değişen dünyaya uyum sağlamak ve dünyanın en büyük ilk 10 ekonomisi içinde yer almak hedefini göz önüne aldığımızda, AB süreci ile birlikte yer alan düzenlemelerin yerinde kullanılması, bölgesel eşitsizlikleri gidererek dengeli kalkınmayı sağlamak için yapılan düzenlemeler; bizim yerel, bölgesel, gelişim planı hazırlama ve uygulamalarımızı geliştirmek için ulusal düzeyde de önümüzde çok ciddi fırsatların oluştuğunu göstermektedir.

İhtiyaçlarımızı ve dünyadaki gelişmeleri de göz önüne alarak 8. beş yıllık kalkınma planı bölgesel gelişmeye önem vermiş, 9. kalkınma planının ana temasını ise dengeli gelişmeyi sağlayacak bölgesel gelişim olarak belirlenmiştir. Bu anlamda bölgesel kalkınma kutupları oluşturacak belli bir grup şehir; gelişmesini örgütlemesi, gelişim hedeflerini belirlemesi durumunda ulusal gelişim önceliklerine uygun bir çaba içine girmiş olacaktır.

3. MALATYA VE BÖLGESİ İÇİN GELİŞİM STRATEJİSİ

Malatya ve bölgesi için başarılı bir gelişim uygulamasının başarılı bir stratejiye dayandırılması gerekir. Strateji bizi başarıya götüreceğini umduğumuz ana davranış kalıplarımızdır. Bu aşamada geliştirmemiz gereken stratejinin vazgeçilmezlerini belirleyebiliriz. Bu anlamda Malatya ve bölgesinin gelişimi için uygulanacak stratejinin üç temel özelliğe sahip olması gerektiğini belirtmek gerekir. Bunlar; enerjimizi yoğunlaştırarak sonuç almayı kolaylaştıracak bir **Gelişme Eksenini Belirleme**; yerel aktörlerin, hem planlama süreci içinde tartışmaların tarafı olmalarının sağlanması, hem de uygulama sürecinde sorumluluk alacak biçimde katılımcılıklarının sağlanması ile gerçekleştirilecek **Katılımcı Planlama**; yapılması gerekenlerin çokluğu ve büyüklüğünün üstesinden gelmeyi sağlayacak **İş Birliği** yapılmasıdır. Bundan sonra önereceğimiz şeylerin doğru anlaşılabilmesi için stratejimizin ana unsurlarının neler olması gerektiğine bir göz atmakta yarar vardır.

a. Gelişme Ekseni Belirleme

Yoğunlaşma; gelişme eksenini belirlemesidir.

Malatya'nın gelişim potansiyel taşıdığı her alanda gelişme göstermesi mümkün değildir. Her alanda gelişmiş bir ülke olmadığı gibi ekonomisini her alanda geliştirecek şehir de olamaz. Malatya için ekonomik gelişimi sürükleyici bir sektörün ana gelişme eksenini belirlemesi, diğer sektörlerinde bu ana eksen etrafında geliştirilmesi gerekir. Bu sektör, Malatya ekonomisinin bel kemiğini oluşturan tekstil, gıda, tarım, hayvancılık olabileceği gibi potansiyel vadeden turizm, bilişim, sağlık, gibi alanlardan biri de olabilir. Ana gelişme alanı olarak seçeceğimiz sektöre yönlendirme ve planlarımızla birlikte kaynaklarımızı da yoğunlaştırırsak bağlı başka sektörlerinde gelişimini sağlayabiliriz. İşte bu anlamda Malatya için ana gelişme eksenini oluşturacak sektörü ve bu ana sektörle ilişkili sektörleri belirlemek için aşağıdaki ölçütleri göz önüne almamız gerekecektir:

- Malatya için gelişme potansiyeli taşıması,
- Yeterli istihdam alanı yaratması,
- Hem küçük, hem de büyük sermayeli yatırımlara açık olması,
- Geleceğin sektörleri arasında olması,
- Var olan insan gücü niteliklerine ve altyapısına dayanıyor olması (sıfırdan başlamayı gerektirmemesi),
- Yüksek katma değer sağlaması,
- Malatya'nın dağlarla çevrili doğal çevresini aşırı bozacak nitelikte bir dönüşüm gerektirmemesi, doğal yapıya uygun bir çevre kullanımı gerektirmemesi.
- Doyum sınırının düşük olmaması (Büyükölçü kısıtları, çevresel şartların vb kısa zamanda sınırlamaması)
- Sürdürülebilir bir gelişme sağlanabilmesi
- Türkiye için gelişmeye açık bir sektör olması.

- Ulusal destek planları içinde yer alma şansının yüksek olması.
- Mevcut imkânlar üzerinden hızlı örgütlenebilir ve hızlı sonuç üretilebilir olması.
- Tarım istihdamından uzaklaştırılacak kitleye de iş alanları yaratacak olması,
- Dünyadaki gelişme trendinin desteklediği bir gelişme eksenini olması

Yukarıdaki ölçütleri göz önünde bulundurarak, önce bilişim sektörü olarak düşündüğümüz ana gelişme alanını sağlık ve buna bağlı örgütlenecek turizm olarak belirledik. Gelişme eksenini belirlediğimiz sağlık ve buna bağlı olarak gelişecek turizm; tıp elektroniği, ilaç ve kimya sanayi, tıbbi tekstil üretimi, tıbbi sarf malzemeleri üretimi, eğitim hizmetleri, müşavirlik hizmetleri, finans hizmetleri ve inşaat sektörünü hareketlendirecek bir alan olarak ortaya çıkmaktadır. Üstelik dünyadaki başarılı benzerleri örnek alınarak kurulan Turgut Özal Tıp Merkezi bu anlamda Malatya için potansiyel oluşturan en önemli çekirdek kurum durumundadır.

Tüm bu sayılanlardan başka ülkemizin içinde bulunduğu reform sürecinde sürekli iyileştirmeler yapılan en önemli alan şüphesiz ki sağlık. Sağlık sisteminin tek çatı altında toplanması, bu sektör için yetişmiş kaliteli insan gücünün varlığı, bu alanda birçok yatırımcı ve tecrübeli işletmecilerin bulunabilmesi, sektörün Türkiye açısından taşıdığı potansiyellerin fark edilmiş olması, dünyanın diğer bölgelerine göre fiyat avantajları taşıyor olması gibi hususlar göz önüne alınması gereken diğer önemli cesaretlendirici faktörlerdir.

Neden tekstil sanayi veya kayısıya dayalı gıda sektörünü Malatya için ana gelişim alanı olarak belirlemedik. Hem tekstil alanında ciddi sanayi yatırımları ve bir marka haline gelmiş kayısı dururken Malatya için neden çok da beklenmedik bir sektörü ana gelişim sektörü olarak seçtik?

TEKSTİL

Tekstile dayalı sanayinin Malatya'da gelişmiş olduğunu, benzerleri göz önüne alarak söylemek mümkündür. Bununla birlikte tekstil sektörünün ülkemizde doyuma ulaştığını ve artık markalaşma ve yeni pazarlara ulaşma dışında başka gelişme şansının kalmadığını belirtmek gerekmektedir. Tekstil gelişen ülkeler için bir geçiş sanayi üretim koludur. Daha ucuz iş gücü ve üretim fırsatları ile tekstil sektörüne giren gelişmekte olan ülkelerle birlikte tekstil piyasalarında yaşanan değişimleri göz önüne aldığımızda, bu sektörün ülkemiz için geliştirici özelliğini yitirdiği bir gerçektir. Bu alanda yapılabileceklerin markalaşmak, verimlilik artışı sağlamak, bu sektöre yönelik etkili yönetim ve danışmanlık hizmetleri geliştirmek, firmaların pazarlama ve rekabet güçlerini artıracak çalışmalar yapmak yoluyla daha fazla katma değer yaratmak olabileceğini belirtmek gerekir. Yeni kaynakları da harekete geçirerek, tekstil üzerinden bir gelişmeyi örgütlemek bu alana yeni yatırımcıları sevk etmek artık çok zor görünmektedir.

KAYISI

Malatya için kayısı bir marka ürün olarak gıda sektörünü büyütecek en önemli ürün olarak görünmektedir. Üretim ve kalite sorunları, pazar bulma zorlukları aşılrsa dahi pazar büyüklüğü sınırlı bir gelişme alanı olarak görülmelidir. Birçok üreticiyi, aracıyı ve satıcıyı ilgilendirmesine; şehir ekonomisinde söz sahibi birçok örgütlü kuruma sahip olmasına rağmen Malatya'ya Kayısı üzerinden giren para 180 – 200 milyon \$ aşamamakta, en iyimser ihtimalle 1 milyar \$ gelir getirebilecek bir alan olarak görülmektedir. Oysa bugün için sanayi üretimi Malatya'da yaklaşık 900 milyon \$'dır. Sanayide sağlanacak verimlilik artışları ile gelirlerin %20 artırılması durumunda dahi bu günkü kayısı üretim geliri kadar ek gelir sağlanabilir. Ayrıca Malatya da kurulu Turgut Özal Tıp merkezinin tek başına şehir ekonomisinin katkısı (240) milyon \$'dır. Devlet hastaneleri ve özel hastaneler hesaba katıldığında yüzeysel bir tahminle sağlık sektörünün bugün itibariyle şehir ekonomisine katkısı kaba bir hesapla en az (400) milyon \$'ı

bulmaktadır. Sağlık sektörünün yeni yatırımlarla geliştirilmesi durumunda harekete geçireceği diğer sektörler ayrı tutulmak kaydıyla ilk 5 yılın sonunda yıllık 1,5 milyar \$ civarında gelir sağlaması mümkün görünmektedir. Bu alanda gelişmesinin sınırına kısa sürede dayanmak da olası görünmemektedir. Malatya’da sağlık sektörü, gelişmeye açtığı yeni alanlarla birlikte Malatya’nın 15 yıl sonra 2023 yılında yıllık GSYİH’sini bu günkü 4 katı büyüklüğüne ulaştırması ve yaklaşık 15 milyar \$’a ulaştırması mümkündür (2,5 milyar \$ sanayi, 1 milyar \$ tarım, 8 milyar \$ sağlık, 3,5 milyar \$ diğer alanlarda olmak üzere yaklaşık 15 milyar \$).

İstenen standartlarda yeterince üretim yapılabileceğini var sayarak kaysıdan elde edecek geliri sınırlayan iki belirleyiciden söz edebiliriz: Birincisi, kaysının pazar fiyatının en fazla ne kadar olabileceğidir. İkincisi, kaysının pazar payının en fazla ne kadar olabileceğidir.

Kaysının bugüne kadar en fazla kilosu ortalama 3,5 \$’dan satıldığı ve Malatya’da üretim ne kadar artsa artsın kaysının Malatya’dan karşılanan Pazar payının 200.000 tonu geçmediği göz önüne alınırsa en iyi ihtimalle bu Malatya’ya 700 milyon \$ yıllık gelir elde edilebileceği anlamına gelir. Üretim arttıkça kaysı fiyatının 3,5 \$ ortalama satış fiyatını bulamadığı da göz önüne alarak 700 milyon \$ tavan gelir hesabını çok iyimser bir rakam olarak kabul etmek gerekir. Daha iyimser yaklaşımlarla reklâm yoluyla iç tüketimin artırıldığı (toplam gelir artışı katkısı %30), kaysı işleyen tesislerin artırıldığı ve Malatya kaysısının ara mamul olarak da satışını artırıldığı (toplam gelir artışı katkısı %10) varsayımıyla çok çok iyimser rakamlarla Malatya kaysısından en fazla 1 milyar \$ gelir elde edebilecektir. Bu gerçekte çok çok iyimser bir hesaplama ve bu günkü sanayi üretimi miktarına ancak tekabül etmektedir.

Kayısı için esirgemeyeceğimiz tüm geliştirme çabası sosyal refahın Malatya'da dar gelirli gruplara yaygınlaşmasını sağlayan en temel girdiyi sağlaması sebebiyle olabilir. Ancak harcanacak çabaya oranla sınırlı girdi artışı üreteceği ise muhakkaktır.

Çabamızı esirgemeyeceğimiz sağlık ve buna bağlı turizm alanlarında ise gelişimin sınırı çok daha yüksektir. TÖT Merkezi bile bugün için tek başına bu günkü kayısının sağladığı gelir kadar bir geliri şehrimize sağlamaktadır. TÖT, yeniden yapılandırılarak, bölgesinin ve ortadoğunun tıp merkezi hüviyeti kazandırılması ve tanıtım-pazarlama çalışmaları yapılması durumunda, 5 yıl gibi kısa vadede tek başına 1 Milyar \$ gelir sağlayan bir kurum haline gelebilir. TÖT gibi birkaç kurum daha ve bunları tamamlayan teşhis, tanı, tedavi merkezleri ile tamamlayıcı sağlık hizmetleri merkezlerinin de büyük tıp kompleksini oluşturduklarını farz ederek, tüm bunların üzerine turizm gelirlerini ekleyince sadece bu iki alanda 5 – 6 Milyar \$ 'lık gelir elde etme potansiyeli olduğu tahmin edilebilir. İnşaat sektöründe tetiklenecek canlanmayı, müşavirlik ve finans hizmetleri, bilişim hizmetleri, elektronik sanayi, kimya ve ilaç sanayi gelişimini tetikleyecek olması, lojistik merkez olma şansının artacak olması, ticaretin daha da gelişecek olması, yerel ürünleri ve kültürel ürünlerin gelir getirici yönlerinin belirginleşecek olması gibi yan gelişmeleri de hesaba katarsak 15 yıl sonrasında Malatya'nın sağlık ve turizm sektörü ve tetiklediği alanlarla birlikte 8-10 milyar \$ gelir sağlaması olası görünmektedir.

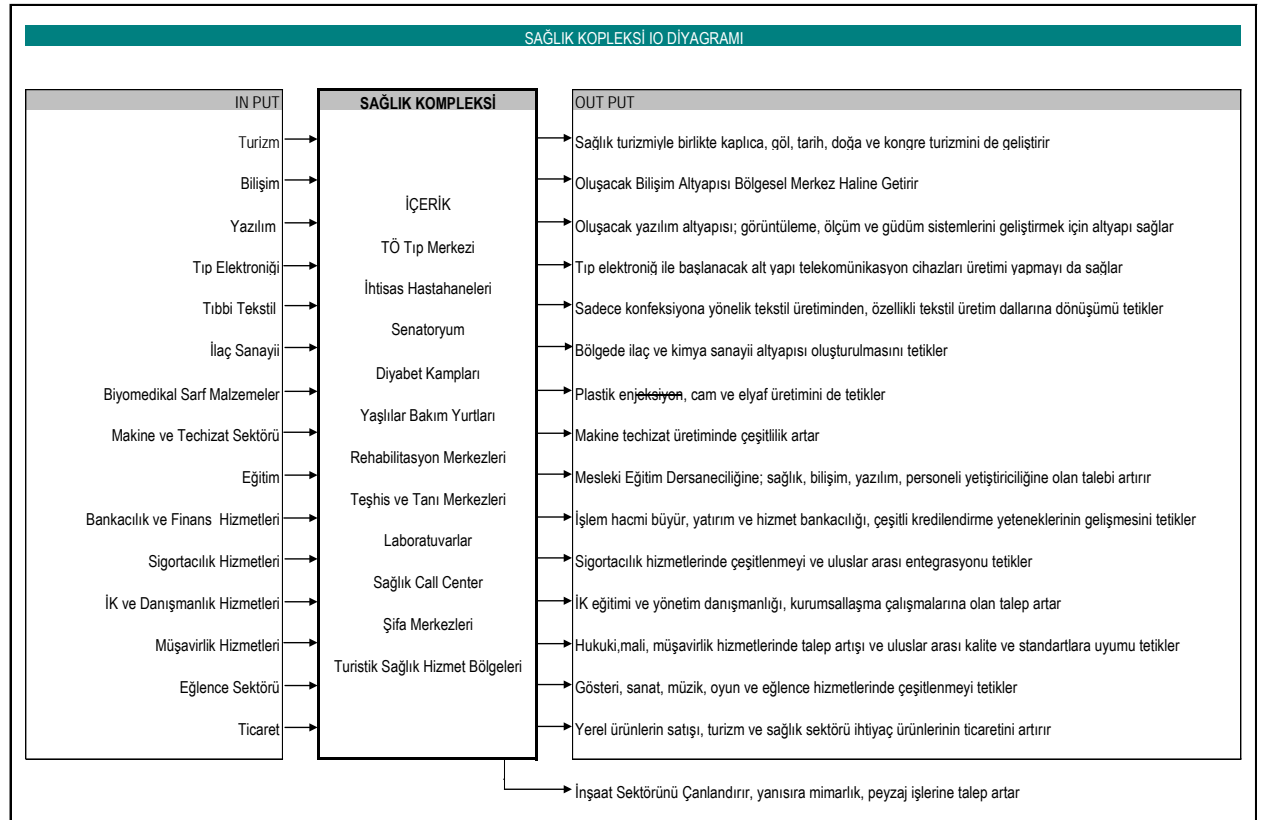
Özetleyecek olursak; fırsatlar sunan bir sektörü ana gelişme eksenini olarak belirleyip -ki biz sağlık ve turizm sektörü olarak belirledik- bu alanda çabamızı ve kaynaklarımızı yoğunlaştırırsak, gelişme hedeflerimize ulaşmak mümkün olabilir. Yerel uzmanlaşma sağlamak yoluyla, ulusal ekonomik etkinlik haritasında farklı ve belirgin bir yer edinme fırsatını da yakalayabiliriz. Bu

sektörün tetikleyeceği yan alanlarla birlikte Malatya'yı 2023 yılında bu günkü en az 4 katı ekonomik büyüklüğe ulaştırabiliriz.

Sonuç itibariyle; Malatya için gelişim stratejinin en temel ayağı sektörel yoğunlaşma sağlanarak gelişmeyi örgütlemek olacaktır. Bu sektör de sağlık ve buna bağlı turizm sektörü olarak belirginleşmektedir.

Aşağıda Malatya için Sağlık Sektörü ana gelişme eksenli geriye ve ileriye doğru bağlantılar tablosu (IO-Input veOutput) değerlendirilmeye sunulmuştur.

b. Katılımcı Planlama

Katılımcı planlama deyimi, DPT tarafından yapılan ulusal kalkınma planlama çalışmalarının hazırlık aşamalarında, ulusal ve bölgesel düzeyde ilgili kamu ve sivil toplum kurum ve kuruluşları ile istişare edilmesi sürecini kastetmek üzere kullanılmaktadır. Biz ise bu tanımın daha ötesine geçerek yerel planın

uygulanmasında yer alacak kurumların planlama çalışmalarına ilgi ve katılımlarını sağlamak, planın gözden geçirilerek yeniden düzenlenmesi ve uygulanması sürecine aktif katılımlarının sağlanmasını kastetmek üzere kullanacağız.

Yani yerel aktörlerin, hem planlama süreci içinde tartışmaların tarafı olmalarının sağlanması, hem de uygulama sürecinde sorumluluk alacak biçimde katılımcılıklarının sağlanmasını amaçlamaktayız. Bunu; planın kamuoyuna mal olması, uygulayıcıların fikir aşamasından başlayarak bizzat katkıda bulunmaları ve sahiplenmelerinin sağlanması, böylece planın bizzat kendilerinin planı olmasının sağlanması ve plana reel ihtiyaçların yön vermesinin sağlanması için, yapmak gerektiğini değerlendirmekteyiz.

Katılımcı planlama yapalım derken, arzu edilenin tersine, süreci zora sokacak ve rekabet ve gerginlik alanları oluşturacak gelişmeleri de tetiklememeye özen göstermek gerekecektir. Bunu sağlamanın en önemli yolu Gelişim Planımızın bir çerçeve planı olarak tasarlanması, tartışmaya açılması ve tartışmalar içinde olgunlaştırılarak, akademisyenlerce detaylandırılması sürecinin tamamının bir iletişim planı çerçevesinde yürütülmesidir. Hiç olmazsa bu yolla oluşacak muhtemel sorunlar, taktik tutumlar geliştirilerek telafi edilerek, katılımcı planlama süreci tamamlanabilir. Yoksa daha başından akamete uğramak olası görünmektedir.

Katılımcı planlama sürecinin çalıştırılması aslında uygulamanın başlatılması anlamına da gelecektir. Çünkü gelişme planının uygulanmasında rol alacak aktör kurumların yapacağı ilk iş zaten ne yapılacağını tartışmak olacaktır. Çerçeve planın hazırlanarak tartışmaya açılması, bizzat uygulama sürecin de yer alacak kurumların durumu içselleştirilip, tutum belirlemeleri ve harekete geçmeleri için gerekli süreyi de sağlayacaktır.

Yeri gelmişken Katılımcı Planlama ile yapılmak istenenin ilgili kurumlar nezdinde tartışma açmak, bu kurumlar arasında amaç birliği geliştirmek ve herkesin sahiplik edeceği ortak bir plan oluşturmak olduğunun tekrar altını çizmek gerekmektedir. Bu tartışmaların bir kısmı kamuoyuna açık olsa bile bu sadece on an ve o konuda gerekli olduğu için böyle olmalıdır. Yoksa bu tartışmalar geniş kamuoyunu ilgilendiren tartışmalar değildir. Üstelik tartışmalarda aşırı geniş taraflar oluşturularak yararlı bir sonuç alınamaz.

Görüşme, tartışma ve müzakerelerle olgunlaştırılacak plan çerçevesinin akademik arka planının oluşturulması ise hayati önem taşıyan bir husustur. Akla gelebilir ki uzmanı olmayan kişilerce plan çerçevesi oluşturulabilir mi? Bunun farkında olmakla birlikte, konunun tarafı olanlarla yapılacak tartışmaların amaç birliği oluşturmaya yarayacağını, bunun sahiplik duygusu ve başarı arzusu oluşturacağını, yapılanın sonuçta tarafların önerilerini içeren bir plan taslağı oluşturmak olduğu, bunun akademik ve uzman bir kurul tarafından gerçek bir plana dönüştürüleceğinin altını çizerek tekrar belirtmek isteriz.

Sonuç olarak gelişim stratejimizin ikinci unsurunun katılımcı planlama sürecini ihtiyaçlarımıza göre gerçekleştirmek olduğunu belirtmek gerekmektedir.

c. İş Birliği Oluşturma

2023 Malatya vizyonun gerçekleşmesi nasıl mümkün olabilir? sorusunun cevabı stratejik tutum belirlemenin ana sorusudur. Enerjimizi belli bir alana yoğunlaştırmak, planlı davranmak ve bu planı katılımcılıkla belirlemek gerektiğini söylemiştik. Ancak elimizde çok iyi ve gerçekçi bir plan olsa dahi sosyal tarafların iradesi oluşmadan, kamunun düzenleyici ve denetleyici rolü işin içine katılmadan, piyasa güçlerinin katılımı sağlanmadan bahsettiğimiz gelecek vizyonumuzu gerçekleştirmek mümkün değildir. Dahası dayanışma ve

gönüldaşlığı, gösterilecek çabanın ruhuna yerleştirmeden bütün her şey teknik bir plan ve zihin açıcı önerilerden ibaret kalacaktır. Öyleyse DPT tarafından yayınlanan Ön Ulusal Kalkınma Planında da yer aldığı gibi;

- Kanunu düzenleyici ve denetleyici rolü
- Piyasa güçlerinin katılımı
- Sosyal inanç
- Ve gönüldaşlık

planlanan gelişmenin temel dayanağı haline getirilmeden tam bir başarı mümkün görülmemektedir.

Tüm bu sayılanlar bize hedeflerimizin gerçekleştirilmesi için olmazsa olmaz şartlardan birinin işbirliği olduğunu göstermektedir. Bu sebeple gelişme planını uygulayacak kurumlar arasında işbirliğini örgütleyecek ve sürekliliğini garanti edecek bir organizasyon oluşturmak gerekmektedir. Kurumlar arası kopukluk ve koordinasyonsuzluğu giderecek, sivil katılımı sağlayacak, yerel, sürükleyici bir aktör yapı oluşturmak gerekmektedir. Bu, birçok kurum ve kuruluşun, kişinin rol alacağı yerel bir heyecan oluşturacak ve belki bir model oluşturacak bir kalkınma girişimi olmalıdır. Bu girişim bölgenin bilinen imajına uygun heyecan ve teşvik uyandıracak bir isimlendirme ile “Altın Kayısı Girişimi” olarak adlandırılabilir. Hem bölgenin markası olan kayısıya vurgu yapacak, hem de sonuçta ulaşılabilecek altın gibi değerli “başarma” ödülüne gönderme yapacak biçimde “Altın Kayısı Girişimi” olarak isimlendirilmesi uygun olacaktır. Daha iyi ve benimsenecek bir isimlendirme yapılmadığı sürece biz tüm anlatımlarımızda Altın Kayısı Girişimi ismini Malatya için planlı gelişmeyi sağlayacak ortak çabayı ifade edecek biçimde kullanacağız.

Altın Kayısı Girişimi; kamu ile sivil aktörleri bir araya getirerek, ortak hedefleri gerçekleştirmek için sosyal bir inanç ve gönüldaşlık ile beslenen bir dayanışma organizasyonu örgütlenmesidir. Altın Kayısı Girişimi'nin başarıya ulaşmasının

en temel belirleyeni ise kamu kurumları ve STK'lar arasındaki ortak inanç, iş birliği ve koordineli çalışmadır. Bu sebeple yerel sivil ve kamu kurumları arasında birlikte çalışma arzusu oluşturulmalı, ortak hedeflere tam bir inanç ve sadakat geliştirilmeli, Altın Kayısı Girişiminin işlevleri iyi tarif edilmeli ve taraflarca benimsenmelidir.

Kamu son yıllarda yerel ve bölgesel kalkınmanın sivil kurumların katılımıyla gerçekleştirilmesi konusunda teşvik edilmekte ve cesaretlendirilmektedir. 9. kalkınma planı hedeflerinde ve kalkınma ile ilgili her türlü kanuni düzenlemelerde sivil ve yerel katılım gözetilmekte, önü açılmaktadır. Bu bizim de yerel ve bölgesel bazda kamu ve sivil yapıların yer alacağı Altın Kayısı Girişimini örgütlememize cesaret veren bir zemin oluşturmaktadır. Bu anlamda kamu ile sivil ve yerel yapıların işbirliğinin iyi tasarlanmak şartıyla ve belli zorlukları peşinen kabullenmek şartıyla önü açıktır. Altın Kayısı Girişimi ile yerel gelişim için bir işbirliği organizasyonu örgütlemekle; planlı ve yaygın ulusal bir gelişmeyi örgütlemek için son yıllarda artan biçimde yoğun çaba harcayan kamu kurumlarının ihtiyaç duyduğu sivil katılımı sağlamış, gelişim hedefleri etrafında ortak çaba üretmeyi sağlayacak işbirliği ihtiyacını karşılamış oluruz.

Planlama, katılım, işbirliği ve bunu sağlayacak uygulayıcı ortak girişim organizasyonu ihtiyaçlarımızı karşılayacak olsa dahi çabamızda sürekliliği sağlayacak, tarafların arzu ve heyecanlarını devam ettirip takviye edecek bir iletişim planlaması da gerekmektedir. Hem planın oluşturulması, hem kamu ve sivil taraflarının katılımının sağlanması, hem AKG uygulamalarının sürdürülmesi ve plan uygulamalarının sürdürülmesi aşamalarında ciddi anlaşmazlık, iletişim ve tanıtım sorunları yaşamamak için stratejik iletişim planları oluşturmamız gerekecektir.

Sonuç itibariyle geleceği doğru biçimde 6n g6rme ve gelişme eksenini belirleme ile başlayan stratejik tutumumuzu katılımcı planlamayı geręekleřtirmek ve başarmak için gerekli işbirliğini 6rg6tlemekle tamamlayacağımızı bir kez daha hatırlatmak isteriz. Bu yolla gelişim uygulamalarımızda arzu ettiğimiz vizyonu geręekleřtirme şansımızı artırabiliriz. Ancak her şeyin insana bağlı olduğunu vizyon ve strateji ile tutum geliştirmenin yanına mutlak inancı koymak gerektiğini de hatırlamakta yarar vardır.

Bundan sonrasında ise “memleket sevgisi, vatana vefa ve bağlılık, sosyal haz, hayatı g6zelleştiren aktiviteler, daha iyi bir gelecek için ortak ęaba, memleket sevgisi, vatan sevgisi, Allah rızası”, kim ne derse desin, Malatya'nın klasik deyimiyile “ras gele” diyip y6r6mek kalacaktır, geriye...

Hedefi olmayan bir gemiye, hiç bir rüzgâr yardım etmez.

4. HEDEFLER VE YAPILMASI GEREKENLER

Hangi ekonomik ve sosyal hedeflere ulaşırsak kurguladığımız vizyon gerçekleşebilir?

Bölgesel orta merkez olma vizyonumuza hangi hedefleri gerçekleştirerek ulaşacağımızı da ayrıntılı bir şekilde belirlemek gerekmektedir. Bu amaçla, önce başlıklar halinde hangi alanlarda hangi hedeflere ulaşmak gerektiğini sıralayacak sonrasında bu hedefleri gerçekleştirmek için yapılması gerekenleri nerede yapılması gerektiğini ve kimler tarafından yapılması gerektiğini gösteren tablolar hazırladık. Bu hedefleri MİADAP çalışmaları sırasında yaptığımız durum analizleri sonucunda belirlediğimizi belirtmek gerekmektedir. Hedefler tekrar tartışılabilir ya da kısa, orta, uzun erimli olup olmadıkları gibi başka bir tasnife de tabi tutulabilir. Başından beri söylediğimiz gibi bu çalışma bir gelişim planı çerçeve çalışmasıdır. Ve amacı, içerdiği öneriler bütünü üzerinde tartışmalar başlatmaktır. Yoksa plan çalışmalarına ve uygulamalarına Altın Kayısı Girişimin de yer alan kurumlar eliyle, onların da içinde yer aldığı süreç işletilerek akademisyen ve uzmanlarca nihai şekil verilmelidir.

a. Hedefler

GENEL HEDEFLER

TEMEL HEDEF: Malatya ve çevresinin gelişmiş bir orta merkez haline getirilmesidir.

1. Ana sınaî üretim alanları olan tekstil ve gıda sektöründe verimliliğin artırılması,
2. Kayısının ulusal pazarlarda tüketiminin artırılması ve uluslar arası pazarlarda pazarlama sorunlarının ortadan kaldırılması,
3. İstihdam artırıcı ve katma değer üretme yeteneği yüksek sağlık, turizm, eğitim ve bilişim sektörlerine dayalı hizmetler sektörünün ilimiz ve çevresinde daha da geliştirilmesi; özellikle sağlık sektörü ve turizmde ilimizin bölgesinin ve orta doğunun merkezi haline getirilmesi
4. Malatya'nın **sağlıkta mükemmellik referans bölgesi** haline getirilmesi ve patent alınarak tescili, Malatya ve bölgesinin gelişmesini sağlayacak ana sektör sağlık sektörü ve sağlık turizminin geliştirilmesi, sağlık sektörünün gelişmesi için turizm, eğitim, yazılım, tıp elektroniği, makine sektörlerinin de beraberinde geliştirilmesi, tekstil sektörünün üretiminin de bu doğrultuda çeşitlendirilmesi, plastik, kimya ve ilaç sanayi yatırımlarının oluşturulması (SAĞLIK+TURİZM, EĞİTİM, BİLİŞİM, TIP ELEKTRONİĞİ, MAKİNA, TIBBİ TEKSTİL, PLASTİK ve İLAÇ SANAYİ)
5. Çok uzun vadede ise oluşan elektronik, yazılım, makine ve plastik sanayi altyapısının besleyeceği telekomünikasyon sektörünün de geliştirilmesi,
6. Üniversite Alt Merkezinin Teknokent ve bölgesel Ar-ge merkezi haline getirilmesi,

7. İnönü üniversitesi ve Turgut Özal tıp merkezinin bir Ar-ge ve teknoloji yönlendirme üssü olarak organize edilmesi ve bu temel amaca kilitlenmesinin sağlanması.
8. Araştırma, eğitim, danışmanlık ve kalite merkezi olarak hizmet verecek bir ofis'in AREKAM'ın kurulması,
9. Ar-ge projelerinin sanayiye uyarlanması sağlanması.
10. İş Dünyası Üniversite İşbirliğinin sağlanması,
11. Bölgesel yatırım stratejileri geliştirilmesi,
12. Firmaların yeni ürünler üretmeye yönlendirilmesi.
13. Her türlü üreticinin eğitilmesi (işadamı, çiftçi vb),
14. İş adamlarımız arasında ortaklık kültürünün geliştirilmesi,
15. İK planlaması, mesleki rehberlik ve eğitim alanlarında mükemmellik referans bölgesi olunması,
16. İlimiz ticaretinin bölgesine ve yakın komşu ülkelere yönelik olarak artırılmasını,
17. Tarımsal üretim verimliliği ve pazarlama yeteneklerinin artırılması,
18. Kişi başına GSYİH oranının Malatya için orta vadede Türkiye ortalamasına çıkarılması, uzun vadede gelişmiş bölgeler seviyesine çıkarılması
19. Malatya'nın sanayi üretkenliği ve marka oluşturma da ortağının Kayseri, ticaret ortağının Antep olması, mukayeseler, yetenek kazandıran ve fırsat oluşturan kurumsal ortaklıklar için bu iki şehrin düşünülmesi,
20. İdari örgütlenme ile ekonomik örgütlenmenin korelasyonunun sağlanması.
21. Malatya'nın 3. Gelişmişlik düzeyinden 1. Gelişmişlik düzeyine çıkarılması
22. Malatya ve çevresinin gelişmiş bir orta merkez haline getirilmesi
23. MALATYA için;

- (a) Ulusal Sağlık Orta Merkezi
  - (b) Orta Merkez Göller Bölgesi Entegre Turizm Gelişim Merkezi
  - (c) Bilişim Uygulamaları Ulusal Orta Merkezi
  - (d) Teknolojik Tasarım Ulusal Orta Merkezi
  - (e) Lojistik Ulusal Orta Merkezi
- olmak temel hedeflerdir.

SANAYİ HEDEFLERİ

TEMEL HEDEF: Mevcut sanayi üretim verimliliğinin artırılması, çeşitlendirilmesi ve markalaşmasıdır.

1. Sanayide istihdam olanların oranını %7 den en azından Türkiye ortalaması olan %12'ye çıkarmak, sonrasında ise benzer gelişmiş sanayi şehirlerindeki seviyeye çıkarmak. Kısa vadede; KAYSERİ ve ANTEP Uzun vadede; KOCAELİ ile aynı istihdam oranlarını yakalamak.
2. Malatya dışındaki iş adamlarımızın yatırım yapmalarını sağlayacak planlama, yönlendirme, rehberlik, destek ve teşvik mekanizmalarının oluşturulması
3. Yeni cazip yatırım alanları olarak belirlenen tıp elektroniği, tıbbi alet ve malzeme üretimi, tıbbi tekstil ürünleri üretiminin yoğun teşvik, yönlendirme ve destek ile ivedilikle geliştirilmesi, bu konuda bilgilendirme, danışmanlık hizmetleri, kredi ve yatırım kolaylıkları sağlanması,
4. Tıbbi cihazlar bakım, onarım ve servis hizmetleri yeteneğinin şehrin ihtiyaçları, bölgenin ihtiyaçları ve yakın komşu ülkelere uzanacak biçimde geliştirilmesi
5. Kimya ve ilaç sanayi yatırımı için ulusal ve uluslar arası üreticilerin sağlık kompleksi organizasyonu anlatılarak bölgeye çekilmesi,

6. Küçük sanayi sitelerinin özellikle tarım ekipmanları üretim ve tasarım yeteneklerinin artırılması, yerel, bölgesel ve yakın komşulardan oluşan pazarlarda aranılır üreticiler ve ürünler oluşturulması,
7. Demir, profilit ve krom üretim ve satışını yerel bir sanayi politika meselesi haline getirip üretim ve satışını özel sektör yatırımları için de cazip hale getirerek Hekimhan, Doğanşehir, Kuluncak ve Arapgir ilçelerindeki potansiyel maden üretiminin başlatılması veya artırılması, bu madenleri işleyecek sanayi kuruluşları oluşturulması,
8. Arapgir bölgesinde rüzgar enerjisi ile elektrik üretiminde disiplin ve maliyet düşüklüğü sağlayacak rüzgar enerjisinden elektrik üretim organize bölgeleri oluşturulması,
9. Malatya ile ticari ilişki uçları (Adana, İzmir, Samsun, İstanbul, Van, Antep) arasında diğer alternatifleri arasında başta maliyet olmak üzere pek çok açıdan üstünlüğe sahip demiryolu taşımacılığını teşvik edilmesi ve geliştirilmesinin gözetilmesi,
10. Sanayi işletmelerinin devlet teşviklerinden azami yararlanarak kapasite artışı, standardizasyon, üretim, satış, tanıtım, pazar bulma, eğitim ihtiyaçlarının giderilmesinin sağlanması, bu konuda cesaretlendirici bir rehberlik sisteminin kurulması,
11. İşletmelerde verimlilik artışını sağlayacak; check up uygulamaları ile İK planlama ve eğitimi, yöneticilerin eğitilmesi, organizasyon veriminin artırılması, pazarlama yeteneklerinin artırılması, müşteri ilişkilerinin geliştirilmesi, kurumsallaşma çalışmalarının KOSGEB desteği ile tüm işletmelere uygulanması ve verimlilik artışı danışmanlık hizmetlerinin verilmesi,
12. Sektörel iş birliği ve bilgi paylaşımının asgari şartlarının hazırlanarak teşvik edilmesi,

13. Üniversitenin sanayiye her alanda destekleyici ve yönlendirici bir rol üstlenmesi bunun için "İş Dünyası Üniversite İşbirliği Sürekli Komitesi" kurulması,
14. "Tekno-kent" veya yüksek teknoloji merkezi içinde yer alacak, bölgesel "Ar-ge Merkezi" kurulması,
15. "Girişimcilik Okulu Ve İş geliştirme Merkezi" kurulması.
16. Sanayi üretim kalitesinin artırılması ve ilimiz tescilli marka sayısının artırılması,
17. Nitelikli vasıflı eleman yetiştirilmesi için "Mesleki Eğitim Ve Zenginleştirici Kariyer Eğitimi" uygulamaları geliştirilmesi

TİCARET HEDEFLERİ

TEMEL HEDEF: Malatya'nın yakın bölge illerine ve yakın komşu ülkelere doğru ticari alışverişinin artırılmasıdır.

1. Kayısı ticaretinin dünya da Malatya merkezli olarak yapılmasını sağlayacak biçimde Malatya kayısı borsasının dönüştürülmesi
2. Kayısının iç pazarlarda tüketiminin artırılması (kuru kayısının %30 iç pazar, yaş kayısının %30 dış pazar payı edinmesi)
3. Malatya'nın bölgesinin doğusuna doğru olan ticari pazarlama merkezi hüviyeti kazanmasının sağlanması,
4. Malatya'nın büyük merkezler dışındaki bölgenin lojistik merkezi haline getirilmesi
5. Malatya'nın yakın bölge illerine doğru ticari alışverişinin artırılması
6. Malatya'nın yakın komşu ülkelere doğru ticaretinin artırılması
7. Toptancı perakendeci profiline yeni ticari konsept değişimleri göz önüne alınarak yeniden düzenlenmesi ve yönlendirilmesi
8. İlde yaratılan mevduatın, il içinde krediye dönüşme oranının artırılması

9. Malatya ilindeki işletmelerin tasarruf ve karlarının yeni yatırım alanlarına kaydırılmasını sağlayacak bankacılık teşviki ve takibinin sağlanması
10. Ticarete istihdam olanların oranını %6 dan en azından Türkiye ortalaması olan %8'e çıkarmak, uzun vadede ticareten gelişmiş şehirler seviyesine çıkmak
11. Büyük alışveriş ve eğlence merkezlerinin Malatya-Elazığ hattında oluşturulması,
12. Gün içi seyahat ve alışveriş imkânlarının artırılması ve tüm ticari ilişkilerin hızlandırılarak bütünleşmiş hale getirilmesi için Malatya-Elazığ hızlı tren hattının hızla hayata geçirilmesi, demiryolu yolcu ve yük taşımacılığının geliştirilmesi,

TARIM HEDEFLERİ

TEMEL HEDEF: Tarımsal üretim verimliliğinin artırılması, tarımsal işletmelerin satış ve pazarlama yeteneklerinin artırılmasıdır.

1. Malatya toplam arazisinin %35'i kadar olan tarım arazisi oranının %... e çıkarılması (potansiyel %....) en azından azalmamasının sağlanması.(şehirleşme kayıplarının asgari düzeyde tutulması)
2. Sulama imkanlarının artırılarak nadasa bırakılan tarım arazisi oranını %40'dan %... lara düşürülmesi.(şehirleşme kayıplarının hiç olmazsa bu yolla karşılanması)
3. Sulama yapılan alanlarda endüstriyel ürünlerin ekiminin teşvik edilmesi %30luk üretim payı hedefine ilerlenmesi, susuz alanlarda ise arpa ekiminin teşvik edilmesi.
4. Başta domates ve salatalık olmak üzere sebze üretiminin bölgesinin ihtiyaçlarını karşılayacak oran-miktarlara çıkarılması.
5. Sera üreticiliğinin geliştirilmesinin sağlanması,

6. Yerel cins ve tohum üretiminin bilimsel yöntemlerle bölgede gerçekleştirilmesinin sağlanması
7. Kayısı ve üzümün üretim verimliliğinin artırılması ve bu ürünlerin bölgede işlenmesini sağlayacak tarımsal ürün işleme tesislerinin kurulması,
8. Kayısıya alternatif bölgesel ürünlerin ve teşvik edilecek alanların belirlenerek, üretimlerinin özendirilmesi
9. %64 olan tarımda istihdam edilen nüfus oranını çok uzun vadede (30 yıl) gelişmiş ülkeler seviyesi olan %25 civarına çekmek,
10. Tarımda makineleşmeyi ve tarım makineleri üretimini artırmak ve bölgede bu konuda merkez haline getirmek,
11. Tarımsal ürünlerin pazarlanma şansını artırabilmek için standardizasyon, kalibrasyon, ambalaj ve uygun depolama şartlarının gerçekleştirilmesini sağlamak,
12. Kooperatifçilik kültürünü yaymak ve geliştirmek,
13. Tarımsal birlikleri işlevsel hale getirmek ve güçlendirmek, (en başta kayısı birlik)
14. Daha iyi tarımsal işletme yönetimi, tarımsal pratikler ve bitki desenleri uygulayarak arazi kullanımını geliştirmek,
15. Tarımla ilişkili ve yerel kaynaklara dayalı üretime özel ağırlık vererek imalat sanayilerini teşvik etmek,

HAYVANCILIK HEDEFLERİ

TEMEL HEDEF: Her türlü hayvansal üretimde verimliliğin artırılması ve kültür balıkçılığının geliştirilmesidir.

1. Her türlü hayvansal üretimde verimliliğin artırılması bunun için; Malatya'da 185 kg olan ortalama sığır karkas ağırlığının gelişmiş ülkeler seviyesi olan 250 kg'ye çıkarılması, sığır başına ortalama 1800-

2000 kg/laktasyon olan oranın 5000-6000 kg/laktasyon miktarına çıkarılması,

2. Karakaya baraj gölü ve diğer baraj göllerinde sazan balığı üretiminin artırılması, alabalık üretiminin Doğanşehir örneğinde olduğu gibi dere boylarında yaygınlaştırılması
3. Süt ve süt ürünleri üretiminin artırılması (rakamsal hedefler konmalı)
4. Gelişme potansiyeli olan bal üretiminin artırılması, (rakamsal hedefler konmalı)

SAĞLIK HEDEFLERİ

TEMEL HEDEF Malatya'nın komşu illerden, ülkemizin diğer bölgelerinden ve yurt dışından hasta çeken bir cazibe merkezi haline getirilmesini sağlayacak Turgut Özal Ulusal Sağlık Orta Merkezinin kurulmasıdır.

ALTYAPI

1. Bölgedeki medikal cihazların yenilenmesi ve yeterli servis destek hizmetlerinin oluşturulması
2. Elektronik hasta kayıt ve takip sisteminin geliştirilmesi bu anlamda ICD10 ve EHK gibi bölgesel hasta kayıt ve takip sisteminin oluşturulması
3. Bölge sağlık kuruluşlarının TÜRKAK akreditasyonu almalarının sağlanması ve akreditasyon sistemini amacına uygun tavizsiz uygulanması
4. Sağlık kuruluşlarının mutlaka kalite yönetim birimi oluşturmalarının sağlanması ve bu konuda desteklenmelerinin (finansman, eğitim, danışmanlık, reorganizasyon vb) sağlanması
5. Sağlık turizmi bölgesi boyunca ambulans, acil müdahale ve ulaşım imkânlarının planlı bir şekilde yaygınlaştırılması

6. Nüfusun yaşlanması ile birlikte yaşlılığa özgü hastalıkların artması ve evde bakım olgusunun gündeme gelişi ile tele-tıp teknoloji ve uygulamalarının başlatılması ve bu alanlarda yoğunlaşılması,
7. EMA bölgesi sağlık hizmet standartlarının geliştirilmesi bu konuda bilinçlendirme ve yaygınlaştırma çalışmaları yapılması,
8. Tıbbi cihaz ve altyapı ihtiyaçlarının önümüzdeki 20 yıl için planlanarak neye ne zaman hangi miktarda ihtiyaç duyulduğunun belirlenmesi,
9. İnönü Üniversitesi bünyesinde sağlık teknolojisi, biyomedikal mühendis, medikal fizikçi ve sağlık elemanları yetiştirilmesini sağlayacak bölümler açılması,
10. İleri teknolojili tanı ve tedavi cihazlarının (hızlandırıcı, kısa yarı ömürlü radyo aktif madde kullanımı gerektiren) ortak kullanımı ve eğitim ve araştırma çalışmalarında kullanımının yapıldığı seçkin bir merkez oluşturmak,
11. Biyoteknoloji konusunda (moleküler biyoloji ve genetik alanları) Ar-ge ve uygulama merkezlerinin var olması, bu alanlara ilişkin yeni cihaz ve malzemelerin tasarlanması, geliştirilmesi ve üretilmesi

SAĞLIK TURİZMİ

12. Sağlık turizminin nüvesi olacak göz ve diş tedavi merkezleri, teşhis ve tanı merkezlerinin artırılması, fizik tedavi merkezleri, alternatif tıp tedavi merkezleri (kısa vade), doğal güzellikleri içinde sanatoryum ve diyabetli hastalar tedavi ve rehabilitasyon merkezi, diyabet kampları, (Kale'de olabilir) kurulması (Orta vade)
13. Civar şehirlerden, ülke içinden ve yakın komşulardan hasta getirerek sağlık turizmi organizasyonu yapacak aracı kurum ve firmaların teşvik ve teşkil edilmesi (orta vade)
14. Sağlık hizmeti verecek elemanların yabancı dil (İngilizce, Arapça) eğitimlerinden geçirilmeleri

15. Yabancı dil eğitimi almış yeni sağlık elemanları yetiştiren dershanelerin kurulması ve mevcut personelin aynı dershanelerde eğitimi (meslek+hizmet+dil eğitimi)
  16. İspendere içmelerinin daha modern imkânlarla yeniden düzenlenmesi (özel bir proje geliştirilmeli)
  17. İstanbul, İzmir, Ankara, Trabzon gibi şehirlerde EMA Tıp kompleksi tanıtım ve irtibat bürolarının faaliyete geçirilmesi,
  18. Sağlık alanında tecrübeli kuruluşlar ile ortaklıklar kurularak know how alınması, tanıtım yapılması, bölgeye yabancı yatırımcı çekilmesi,
  19. Yabancı sermayenin bölgeye yatırım yapması için gerekli çalışmaların yapılması,
- ÇAPRAZ**
20. Sağlık turizmini tamamlayıcı göl turizmi imkânlarının eş zamanlı olarak oluşturulması (Turizm başlığında ayrıntılı yer almaktadır)
  21. Arap ülkelerinden getirilmesi hedeflenen hastalar için tedavi ve yaya turizmi paketleri geliştirilmesi, AB ülkelerinden getirilmesi hedeflenen hastalar için tedavi ve kültürel tarihi mekânlara tur paketleri hazırlanmalı ve tur şirketlerince satışı sağlanması

TURİZM HEDEFLERİ

TEMEL HEDEF: Malatya'nın komşu illerden, ülkemizin diğer bölgelerinden ve yurt dışından hasta çeken bir turistik cazibe merkezi haline getirilmesi, sağlık turizmine dayalı Orta Merkez Göller Bölgesi Entegre Turizm Kompleksi oluşturulmasıdır.

1. Baraj gölünün yarattığı peyzaj, oluşturulacak orman varlığı ile zenginleştirilerek ve turizm etkinliklerinin amacına uygun düzenlenerek mükemmel bir turizm alanına dönüştürülmesi, böylece baraj gölünün; çevresinde zengin aktiviteler gerçekleştirilen yapay bir Boğaziçi haline getirilmesi,

2. Yürüyüş ve gezi parkurları ve etkinlik alanları oluşturulması,
3. Malatya içi günübirlik turizm alanlarının OMGÖBET önceliklerine göre yeniden düzenlenmesi, şehir içi günübirlik gezi hareketliliğinin artırılması,
4. Otantik Malatya evleri ve mahalleleri dizayn edilerek yörenin dokusuna uygun turistik konaklama tesisleri oluşturulması
5. Bakırcılar çarşısı yok olmaktan kurtarılarak çarşı; bakır işçiliği, ahşap işçiliği, halıcılık, kilimcilik, yolluk, geleneksel halk giysileri, el sanatları, kayısı ürünleri sergi ve satış alanına dönüştürmesi ve korunması,
6. Tarihi bölgeler olan Aslan tepe, Battalgazi, Arapkir, Darende seçkin alanlar olarak düzenlenmesi,
7. Malatya'dan Adıyaman'a doğru Nemrut ring yolunun çok iyi duruma getirilmesi,
8. Doğudan batıya ve batıdan doğuya yolculuklarda konaklama merkezi olmak,
9. Yol boyu tesisleşmede işlemlere bir kalite standardı tavsiye edilmeli, Konsept geliştirilmelidir.

ELEKTRONİK HEDEFLERİ

TEMEL HEDEF: Tıp elektroniği üretimi ile başlayıp Telekomünikasyon araç ve parçaları üretimini de sağlayacak Teknolojik Tasarım Ulusal Orta Merkezi Oluşumunu gerçekleştirmektir.

1. Tıbbi cihaz, alet ve sarf malzemelerinin bölgede üretiminin gerçekleştirilmesi, (orta ve uzun vade). ilk etapta üretimi ciddi mühendislik gerektirmeyen hali hazırda yerel-ulusal imkanlarla da üretilebilecek cihaz ve aletler ile sağlık merkezlerinde sıklıkla ve yüksek miktarlarda tüketilen sarf malzemeleri üretimi ile başlayarak daha yüksek üretim yeteneği gerektirenlere doğru çeşitlendirilmesi,

2. Tıbbi Cihaz, Alet ve Sarf Malzemeleri alanındaki vizyonumuz: Başta temel ameliyathane ve yoğun bakım cihazları ile vücut boşluklarının görüntülenmesinde kullanılacak endoskopik görüntüleme sistemlerinin ve ilgili sarf malzemelerinin tümünün tasarlandığı, ihraç edilebilecek kalitede üretildiği; yüksek teknoloji tıbbi görüntüleme ve tedavi sistemleri üreten sınırlı sayıdaki uluslararası firmalara özellikle yazılım programları hazırlayabilen ve biyoteknoloji konusunda Ar-ge ve uygulama merkezlerinin var olduğu, bu alanlara ilişkin yeni cihaz ve malzemelerin tasarlandığı, geliştirildiği ve üretildiği, tüm bu konularda bölgesinde güç merkezi haline gelmiş, planlama ve çeşitli birimler arası bilgi akışı, istatistik veri girişi ve verilerin bilgiye dönüştürülmüş hali tamamlanmış, bu bilginin yönetimi sağlanmış ve gelecek dönemleri planlanmış, tıbbi cihaz gereksinimi en küçük sağlık biriminden en büyük hastaneye kadar uzun vadeli planlanmış; neye, ne zaman, nerede gereksinimi olduğunu bilen bir merkez olmaktır.
3. Tıp teknolojisinin her alanında üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilerek, uygulama ve üretime yönelik Ar-ge altyapısının oluşturulması ve gerekli teşviklerin ve yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesi
4. **Endoskopik tanı ve tedavi cihazları** artan sıklıkta kullanılma eğilimi gösterdiğinden, bu alanda Ar-ge, tasarım ve üretim teşvik edilmesi ve desteklenmesi,
5. Araştırma kaynakları büyük getiri ihtimali ile büyük risk almayı kabul eden küçük firmalara sağlanması ve onların başarıya ulaşması için her türlü olanağın sağlanması,

BİLİŞİM HEDEFLERİ

TEMEL HEDEF: Malatya'yı Bilişim Uygulamaları Ulusal Orta Merkezi Haline getirmektir.

1. EMA bölgesinin donanım, yazılım, teknik servis, BT danışmanlığı ve satış konusunda bölgesel orta merkez haline getirilmesi, (orta vade)
2. EMA bölgesinde e- devlet ve e- birey uygulamalarını orta vadede tamamlamak
3. Kent veri bankasını e-şehir, kent rehberi gibi elektronik veri ortamını kısa vadede oluşturmak.
4. Malatya ve bölgesini birbirine bağlayan özel bir veri alış veriş tabanı olarak tasarlanacak orta merkez İntranet ağı kurulması,
5. Hastane ve tıp merkezleri için yerel yazılım (hasta bilgi sitemleri, tıbbi cihaz yazılımları vb) ve servis uygulamalarının orta vadede geliştirilmesini sağlamak.
6. Elektronik hasta kayıt ve takip sistemi yazılımının yerel firmalar ve imkânlarla geliştirilmesi,
7. İnönü Üniversitesinde bilgisayar mühendisliği, elektronik mühendisliği ve tamamlayıcı bölümlerin kurulması,
8. Yerel mesleki eğitim uygulamaları için yazılıma dayalı eğitim materyalleri üretimi yapılması sonrasında ise bölge dışı pazarlarda satılması,
9. Ucuz ama eğitilmiş iş gücüne dayalı Call center hizmet merkezleri, SMS firmaları, bilişim eğitimi danışma firmaları kuruması,
10. Malatya ve bölgesi için Malatya bir "Tele Çalışma Merkezi" olabilir. İstanbul, Ankara İzmir merkezleri firmalarının bölgeye ofis açmaksızın, bölge ile ilişkilerini Malatya'da kurulu firmalar üzerinden gerçekleştirmelerinin sağlanması
11. Eskimalatya alt merkezinin bilişim ve hizmetler vadisi olarak düzenlenmesi

EĞİTİM HEDEFLERİ

TEMEL HEDEF: Eğitimin içeriğini iş gücü talebine duyarlı hale getirmek ve Malatya'yı Mesleki Eğitim Dershaneciliği Mükemmellik Referans Bölgesi haline getirmektir.

ALTYAPI

1. Altyapısının geliştirilmesinde eğitimde adil imkan paylaşımını esas alan sosyal talep modeline uygun uygulamalara gidilmesi,
2. Bölgedeki eğitim kurumlarının atölye, araç gereç, bahçe ve uygulama alanları açısından eksiksiz hale getirilmeleri,
3. Özellikle orta öğretim kurumlarında uygulamalı eğitim imkanlarının tamamlanması ve usta öğretmenlere kavuşturulması
4. Analitik, senteze götürücü ve yaratıcı düşünce geliştirilmesi ve desteklenmesi,
5. Bölgede görev yapan eğitimcilerin bölgesel hedefler konusunda bilgilendirilmeleri ve onların da kalitesinin artırılması, başarılı eğitimcilere sivil destek ve teşvikin sağlanması yoluyla eğitimcilerin kendilerini geliştirmelerini teşvik edecek bir ortam oluşturulması,
6. Bölgesel hedeflerin gerçekleştirilmesinde bizzat görev alacak kaliteli eğitimcilere ek imkânlar sağlanması,
7. Çevre ve iş hayatı ile okul ilişkisinin sağlıklı kurulabilmesi için tüm bölgede etkin görev yapacak mesleki rehberlik biriminin oluşturulması
8. Okulsuz çocuklarımıza ulaşmak, tek derslikli okulları genişletmek, ikili ve üçlü öğretime son vermek, kalabalık sınıfları en fazla 35 kişilik sınıflara dönüştürmek, geçici ve harap binalarda öğretim yapan okulları binalara kavuşturmak için yeni derslikler inşa etmek,
9. Tüm eğitim uygulamalarında AB ve BM fonlarından azami yararlanmak,

MESLEKİ EĞİTİM

10. Mesleki eğitim planlamasında insan gücü modeli'ne uygun uygulamalar geliştirilmesi,
11. Öğrencileri genel eğitimden, mesleki eğitime kaydırmada başarı sağlamak için bölgede mesleki eğitim alanların oranını %65'e çıkarmak,
12. Bölgede okul-dershane-iş zincirinin birbirini tamamlayıcısı ve devamı kılmak için mesleki eğitim dershaneciliğini gerçekleştirmek; bu anlamda sağlık personeli, bilişim elemanı, sanayi iş gücü yetiştirilmesi hatta tarımsal iş gücü, modern hayvancılık için mesleki eğitim dershanelerini örgütlemek
13. İlköğretim üst kademedeki mesleki seçimi gerçekleştirmek için gerekli ihtiyaçları planlamak ve mesleki bilgilendirme ve rehberlik uygulamalarını geliştirmek ve yaygınlaştırmak,
14. Halk eğitim merkezi, çıraklık eğitim merkezlerini güçlendirmek, eğitim kapasitelerini, donanımlarını artırmak, daha fazla öğrenciyi eğitebilir hale getirmek,

ÇAPRAZ

15. Malatya'ya dışarıdan gelen iş gücünün eğitiminin ve meslek edinmesinin sağlanması
16. Mesleki eğitim alanların işe yerleştirmede öncelikli olmaları ve işe yerleştirme konusunda bir havuz oluşturulması,
17. Yazılımcı, sistem ve network, outocad ve 3D eğitimi almış elemanların sayısını artırarak hem servis destek hizmetlerinde istihdam etmek, hem de bölgeden dışarıya doğru hizmet satışını elektronik ortamda gerçekleştirmek

İNSAN KAYNAKLARI HEDEFLERİ

TEMEL HEDEF: İnsan gücü arz talep eğilimlerine uygun olarak Malatya'nın sahip olduğu insan kaynağının eğitilmesi, yeni koşulların gerektirdiği bilgi ve

becerilerin kazandırılması, Malatya ve bölgesi için iş gücü verimlilik oranlarının Belçika seviyesine çıkarılmasıdır.

1. Malatya'da işsizlik oranının 2013 yılı Türkiye hedefi olan %7,7'ye indirilmesi (orta vade), sanayide istihdam oranının bu günkü oran olan %7 den 2013 yılı Türkiye hedefi olan %20'ye çıkarılması, tarım dışı istihdam oranının %80'e çıkarılması (tarım istihdamının bu gün %64 olan oranının %20 ye indirilmesi) uzun vade,
2. İşsizliğin en yoğun olduğu 20–24 yaş grubuna yönelik istihdam alanları oluşturulması yakın hedeftir,
3. Malatya'daki kadın nüfusun iş gücüne katılım oranının sağlık sektörünün planlı gelişimi ile birlikte artırılması,
4. Tarım sektöründe yaşanacak çözüme ile ortaya çıkacak eğitimsiz iş gücünün eğitilerek başta sağlık olmak üzere hizmetler sektöründe istihdamının sağlanması, ayrıca bu kitle üzerine tarım ve hayvansal ürünlerinin işlenmesi ve satışı üzerine işletme kurulmasının teşvik edilmesi yoluyla yeni girişimciler türetilmesi,
5. İşletmelerde kurumsallaşmanın desteklenmesi ve yaygınlaştırılması,
6. Çalışanların işletmeler uyumunun desteklenmesi, çalışanlara yeni koşulların gerektirdiği bilgi ve becerilerin kazandırılması,
7. İstihdam dışı üniversite öğrencilerinin güncel iş gücü piyasasında değerlendirilmesi, (tur rehberliği, özel eğitimcilik, part time eğitimcilik, sosyal sorumluluk projelerinde görev alma vb)
8. Yaşam boyu öğrenim stratejileri geliştirilerek yerel kültür ile yoğrulmak suretiyle yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi,
9. İnsan gücü arz talep eğilimlerinin belirlenebilmesi amacıyla hane halkının eğitim, istihdam ve meslek durumlarını içeren gerekli veriler üretilip derlenerek ve işgücü piyasası ihtiyaç analizleri yapılması,
10. İşletmeler ve sivil toplum kuruluşlarının nitelikli işgücü yetiştirmeye yönelik faaliyetleri desteklenmesi,

11. Malatya'daki rehberlik servislerinin(eğitim kurumları içerisindeki) öğrencilerin geleceklerini yönlendirmede daha aktif duruma getirilmesi,
12. Göçün Malatya işgücü piyasasını pozitif yönde etkilemesini sağlayacak stratejiler üretilmesi, göç ile gelenlere yönelik adaptasyon uygulamaları, kentlilik bilinci kazandırılması ve kişisel kalite geliştirme uygulamaları geliştirilmesi
13. Malatya ve bölgesi için iş gücü verimlilik oranlarını uzun vadede Belçika seviyesine çıkarmak;

2004 Yılı Karşılaştırmalı İşgücü Verimliliği Göstergeleri

<u>Ülkeler</u>	<u>Verimlilik(bin dolar)</u>		<u>Çalışılan Saat Başına(Dolar)</u>			<u>İşgücü maliyeti</u>
	<u>Genel</u>	<u>Tarım</u>	<u>Sanayi</u>	<u>Hizmetler</u>	<u>Verimlilik</u>	
Belçika	71,4	36,8	77,3	70,6	42,06	30,45
Türkiye	24,0	8,5	30,6	32,2	11,14	3,46

Kaynak:IMD World Competitiveness Yearbook 2005

KÜLTÜREL HEDEFLER

TEMEL HEDEF: Malatya şehir kültürünün belirleyici kılınması ve geliştirilmesi, yerel fikri hayatını canlı tutulması, modern şehir yaşamının kültür dokusunu yansıtacak esaslara uygun olarak inşasının sağlanmasıdır.

1. Malatya Kültürünün araştırılması
2. Malatya şehir kültürünün belirleyici kılınması ve geliştirilmesi
3. Malatya'da fikri mümbitliğin geliştirilmesi ve önünün açılması
4. Kültürel ve sanatsal etkinliklerin desteklenmesi, planlanması ve örgütlenmesi
5. Katılımcılığın artırılması ve kentlilik ortak bilincinin geliştirilmesi
6. Malatya komşu ve mahalle kültürünün bilgi toplumu kalıbına dökülerek sürdürülmesi.

7. Malatya bağ evi, Şehir evi ve apartman tipleri ile ilgili mimari tip, model ve kimlikler geliştirilmesi.
8. Otantik Malatya bağ bahçe yaşamının modern bir tarz ile yorumlanması.
9. GardaŐlık k¼lt¼r¼n¼n ıslah edilerek bilgi toplumu kalıbına d¼k¼lmesi.
10. Mesire yerlerinin geleneksel yerel k¼lt¼r¼n¼n yaşatıldığı mekânlar olarak d¼zenlenmesi.
11. Kurulacak turizm alanlarının Malatya Şehir mimarisini ve k¼lt¼r dokusunu yansıtabak esaslara uygun olarak inşa edilmesi.
12. Malatya'nın yerel fikri hayatını canlı tutmak için " fikir kul¼pleri" "kırathaneler" ve "ekol cafe" leri teşvik etmek, yaygınlaştırmak.
13. M¼tehammil, çeŐitliđe aÇık, sorgulanmayı ve tartıŐmayı bilen bir toplum ¼zelliđini pekiŐtirmek.
14. Arguvan T¼rk¼lerini, İn¼n¼ Üniversitesi konservatuar araŐtırmaları ile zenginleştirilmeli. (Arguvan'da kurulabilir.)
15. Akçadağ fıkraları, deyiŐleri vb. ¼zel araştırma ve uygulama Çıkarmak.
16. Malatya zihniyet tarihini (fikri hayat) araŐtırmak ve yayınlamak
17. Annales Malatya Şehir tarihinin yazdırılması.
18. Malatya Şehri rehberinin her yıl d¼zenli olarak yayınlanması
19. Sahici fikir ve hizmet ¼retenlerin, ehliyet ve liyakat sahiplerinin idareci, temsilci, y¼netici olmaları için desteklenmelerini sağlayacak k¼lt¼rel bir altyapı geliştirilmesi

İLETİŞİM HEDEFLERİ

TEMEL HEDEF: Malatya ve b¼lgesi ile ilgili uygulamaya esas olacak projelerin sahiplenilmesini sağlamaktır.

1. Malatya ve b¼lgesi ile ilgili uygulamaya esas olacak projelerin sahiplenilmesini sağlayacak bir hedef kitlenin belirlenmesi ve bu hedef kitleye y¼nelik iletişim ŐalıŐmalarının yođunlaŐtırılması,

2. Araştırma Planlama raporunun en çok etki uyandıracak biçimde sunumunu sağlanması,
3. Planlamada rol alacak kurumlarda ikna edici bir tesir uyandırmak, rol üstlenmeye taraf kılacak bir etki yaratılması,
4. Muhtemel direnç odaklarının oluşmasını engellemek ve rakip duygulara sahip olanlar ve hasımların iddialarını zayıflatmak.
5. STK'ların toplumsal rollerini iyi oynamaları konusunda motive edilmeleri,
6. Malatya'da Radyo, TV, Gazete ve yayınların güçlendirilmesi, içeriklendirilmesi, konsept kazandırma ve vizyon kazandırılması, kamu yararının yerel bölgesel yararı da gözetecek biçimde iletişimciler açısından tarifi,
7. Yapılacak işlerin önemi, oluşturacağı kamu yararı, üreteceği sonuçlar açısından iş adamları, genç girişimciler, öğrenciler, STK'lar, akademik kurumlar ve idari erkanda heyecan ve iş birliği arzusu uyandırılması,
8. İletişim uygulamaları ve tanıtım ofisi olarak görev yapacak AKGİTAB'ın oluşturulması,

KENTSEL DÖNÜŞÜM HEDEFLERİ

TEMEL HEDEF: Büyüyen sorunların önünden giden kent gelişiminin sağlanması, yeni alt merkezler oluşturulması, mevcut alt merkezlerin geliştirilmesi ve şehir merkezinin dönüştürülmesidir.

1. Büyüyen sorunların önünden giden kent gelişiminin sağlanması,
2. Kent-mahalle-ev-insan ve kültüre uzanan, kentsel planlama-mahalle düzeni- ev içi yaşam zinciri kuracak mimari tarz ve şehir organizasyonu oluşturmak,
3. Baraj kıyılarının kampanyalar ve okulların her birine bölgeler tahsis etmek yoluyla ağaçlandırılması,
4. Malatya Kömürhan'dan başlayarak, Akçadağ'a uzanan yaklaşık 90 km'lik hat boyunca dizili sıra alt merkezlerden oluşması. Bunlar sırasıyla: Kale-Kömürhan Alt Merkezi, Üniversite Çiftlik Alt Merkezi, Akçadağ Alt Merkezi ve Eski Malatya Alt Merkezi ile Gemici Karşıyaka Alt Merkezidir

2023 Yılı Malatya Kentsel Dönüşüm Hedefleri:

1.100.000 nüfus (800.000 Şehir%75 + 300.000 köy %25)

4 yeni alt merkez oluşumu esas alınarak belirlenmiştir.

Alt merkezler ise aşağıdaki gibi öngörülmektedir.

1. Şehir Merkezi (Çöşnük-Karakavak)
2. Üniversite-Çiftlik Alt Merkezi
3. Kale- Kömürhan Alt Merkezi
4. Battalgazi Alt Merkezi
5. Karşıyaka-Gemici Alt Merkezi
6. Akçadağ Alt Merkezi

ŞEHİR MERKEZİ

Yönetim, Finans ve Alışveriş Merkezi

300 bin kişilik 1. şehir yerleşim alanı

1. Şehir merkezindeki sıkışıklığın yeni alt merkezlerin cazibe merkezi haline getirilmesi yoluyla azaltılması (desantralizasyon),
2. Şehir merkezi haline gelen Çöşnük-Karakavak hattının Malatya'nın otantik şehir mimarisi ve düzenli yapılaşma ihtiyaçları göz önüne alınarak yapılandırılması (kent dönüşümü),
3. Yeni şehir yerleşimlerinin TOKİ konutları örneğindeki gibi Beydağlarına doğru kaydırılması,
4. Kuzey çevre yolu'nun tarım arazilerinin bozulmasını hızlandırmayacak bir güzergâh belirlenerek mutlaka açılması, güney çevre yolunun tamamlanması,
5. İlk etapta Üniversite-Şoför Okulu hattında çalışacak raylı sistem kurulması, sonrasında yeni alt merkezlerden geçecek biçimde aşama aşama Akçadağ'dan Kale'ye kadar uzatılması, şehir merkezinden baraj gölü rekreasyon alanlarına ulaşımı sağlayacak banliyö seferlerinin mevcut demiryolu hattı üzerinden başlatılması,
6. Bağ ve bahçe yaşamının yeni yaşam tarzı ihtiyaçları penceresinden yorumlanarak canlandırılmasının sağlanması,
7. Komşuluğu kolaylaştıran ve teşvik eden mimari model ile mahalle tasarımları yaparak mahalle yaşamını ve komşuluğu canlandıracak mimari kurguyu oluşturmak,

8. Bakırcılar çarşısının otantik üretim, sergi ve alışveriş merkezi olarak düzenlenmesi(bakırcılar, halı ve kilimciler, yollukçular, kayısıcılar,), zaman içinde Akpınar-Milli Egemenlik caddesi ve Halep caddesi-çevre yolu arası bölgenin tümünden bu amaca uygun dönüştürülmesi
9. Subaşı mesire yerlerinin turizm kompleksi oluşturma amaçları ile uyumlu olarak ıslahı, kapasitelerinin artırılması ve imarı, otantik Malatya kültürünün yaşatıldığı mekânlar olarak düzenlenmesi ve buralara uygun kültürel etkinliklerin örgütlenmesi,
10. Yeni ihtiyaçlara uygun bir şehir stadının yeniden inşa edilmesi,

ÜNİVERSİTE – ÇİFTLİK ALT MERKEZİ

Teknopark Vadisi

250-300 bin kişilik 2. şehir yerleşim alanı

1. İnönü Üniversitesi merkez alınarak araştırma, planlama ve kongre merkezi oluşturulması
2. TÖ tıp merkezinin ana araştırma uygulama merkezi olmasının sağlanması.
3. TÖT'ün çok özel araştırma ve sağlık uygulamaları merkezi haline getirilmesi.
4. Bu bölgede TÖT'ü tamamlayan hastane, teşhis ve tanı merkezleri, laboratuvar ve klinikler kurulması
5. Üniversiteler arası araştırma merkezi ve moleküler biyolojik araştırmalar ve uygulamaların yapıldığı gelişmiş laboratuvarların bu bölgede kurulması,
6. Yeni hastanelerin buralara kurulmasını sağlanması (Ankaradaki gibi; Gazi, Hacettepe, Ankara üniversitesi, Dışkapı hastanesi benzeri)

7. Üniversite arkası – Pütürge yolu yönünde ve Bulgurlu – baraj gölü yönünde yaşam alanları, yerleşim birimleri oluşturulması.
8. Çiftlik merkezine yeni bir alt yerleşim merkezi oluşturulması.
9. Pötürge yoluna doğru, İspendere'ye doğru ve Bulgurlu bölgesi boyunca iş ve yerleşimler oluşturulması.
10. Civar su kaynaklarının bu bölgeye dengeli dağıtılıp, fazlasının Bulgurlu baraj gölü bölgesine verilmek üzere tepelerde oluşturulacak su depolarına aktarılması.
11. Bulgurlu baraj gölü bölgesinin ağaçlandırma kampanyaları ile ağaçlandırılması sağlanmalı.
12. Bulgurlu baraj gölü gelişim planı mutlak nitelikli ve hızlı uygulamaya dönük oluşturulmalı.
13. Bulgurlu baraj bölgesi en önemli 2. şehrsel yerleşim alanı olarak uygulanmaya açılmalı. Yaşam alanları ve tamamlayıcı alışveriş alanları oluşturulmalı. İsrail tarzı kent oluşumu uygulamaları örnek alınabilir. 200-350 bin kişilik yerleşim planlanabilir.
14. Eski Malatya ve Karşıyaka alt alanları ile bütün olarak bölge planlamalı.
15. Bir miktar otel yapılmalı.
16. Tıp Elektronikleri sanayi ilk etapta burada geliştirilmeli.

KALE - KÖMÜRHAN ALT MERKEZİ

Göl ve Sağlık Turizmi Merkezi

En fazla 150.000 kişilik 3. şehir yerleşim alanı

1. Elazığ katılımına açık bir bölgedir.

2. Sanatoryum, yaşlılar bakım merkezleri, rehabilitasyon merkezleri, doğa ve sağlık turizmine dayalı tesisler ve destekleyici otel uygulamaları geliştirilmeli.
3. Baraj bölgesi sportif ve turistlik bölge olarak organize edilmeli.
4. Bölge 150.000 kişinin yaşayacağı bir alt bölge olarak tasarlanmalı.
5. Sivil Havaalanı bu bölgeye yapılmalı.
6. Pütürge ve Kale'li iş adamları buralara yatırım için yönlendirilmeli.
7. (ciddi sermaye birikimi mevcut)
8. Bahçe içi ev, bağ evi, konak düzeni yerleşim tipi geliştirilmeli. Bahçe içi yaşam devam ettirilecek biçimde (Maşukiye gibi) tepelere de kullanılarak yerleşim ve tesisler örgütlenmeli.
9. Dere boyu balık ve et lokantaları tesisleri teşvik edilmeli.
10. Baraj da kontrollü balıkçılık özendirilebilir. Karşı yakasına özellikle teknelerle geçilerek balık restoranlarında yemek yenebilir.
11. Villa ve konak tipi yerleşim bölgeleri belirlenmeli ve altyapısı ve planlamaları oluşturulmalı.
12. Apart otel, otel, lokanta, gezi vb. alanları belirlemeli. (Mümkün olduğunca dağlara yakın ve baraj manzaralı)
13. Dağlar dere boylarından başlanarak ağaçlandırılmalı zamanla genişletilmeli.
14. Su sporları alanları oluşturulmalı, doğa sporları alanları oluşturulmalı.
15. Haradan sağlanacak altyapı ile at yarış alanları ve atlı gezinti parkurları oluşturulmalı.
16. İspendere içmeleri üniversite alt bölgesinin de Kömürhan kale alt bölgesinin de tam orta şifa merkezi olarak düşünülmesi, günü birlik kaplıca turları düzenlenmeli
17. Karakaya barajı bölgesine tekne turları düzenlenmeli
18. Öğrenciler için kamp alanları dizayn edilmeli.
19. Göl ve sağlık turizmi bölgenin ana gelişim teması olmalı.

BATTALGAZİ ALT MERKEZİ

Bilişim ve Hizmetler Vadisi

Toplam 100.000 kişilik 4. Şehir yerleşim alanı

1. Baraj kıyısı sayfiye, lokanta, eğlence ve turizm bölgesinin işletme merkezi olarak düşünölmeli.
2. Kültür-sanat sergi ve kongre merkezleri, turistlik hizmet ve turizm ofis alanları, bilişim, ofis arkası hizmetler, VIP ofis alanları, bu bölgeye kaydırılmalı.
3. Aslantepe, Eski Malatya tarihi bölgesinin turistlik tur ve hizmetleri buradan yönetilmeli.
4. Aşırı yerleşime engel olunmalı. Tarihi turistlik dokunun korunması ve yeniden imarı bu bölgede birinci öncelik olmalı
5. Tarihi bölge dışında Vip ofis alanları doğuya Bulgurlu baraj gölü hattına doğru geliştirilmeli.
6. Turizm alanları bu bölgeye kaydırılmalı, Fuar, kongre, sergi, reklâm tanıtım vb. firmalarının da bu bölgeye kayması teşvik edilmeli.
7. Sur içinin tarihi yerleşim maketi yapılmalı.
8. Aslantepe ile Eski Malatya'ya tarihi yerleşimi bir bütün olarak düşünölmeli ve turistlik etkinliklere açılmalı.
9. Tarım ürünleri fuarları, turistlik Malatya el sanatları ve kültür fuarları vb. yılda bir kez burada düzenlenmeli.
10. Baraj gölü kenarında su ürünleri yetiştiriciliği özendirilmeli.
11. Ziraat okulu merkezli tarımsal ürünleri araştırma geliştirme, destekleme merkezleri organize edilmeli. Kaysı Ar-ge ve tarımsal ürün Ar-ge merkezleri burada oluşturulmalı.
12. Baraj gölü kenarında yüzme havuzları, su sporları merkezleri vb. olmalı, spor ve gezi-rekreasyon alanları oluşturulmalı

KARŞIYAKA - GEMİCİ ALT MERKEZİ

Doğa – Sağlık ve Tarım Vadisi

Enfazla 10.000 kişilik 5. şehir yerleşim alanı

1. Elazığ katılımına açık bir bölgedir.
2. Kamp alanları, doğa sporları alanları, yaşam alanları, rehabilitasyon hizmetleri, su sporları, dağ sporları, tracking, balon, yamaç paraşütü vb. bu bölgede yapılmalı.
3. Battalgazi alt bölgesinin tamamlayacak barajın karşı yakasındaki bir bölüm gibi düşünülmeli.
4. Abdolvahap tepesinden yamaç paraşütü, balon turları ile kıyıda su yarışları yapılacak alanlar oluşturulmalı.
5. Dağlara doğru dere vadileri boyunca köylere doğru tracking yapılabilir. Su ürünleri üretim merkezleri ve su ürünleri lokantaları açılabilir.
6. Köprülerden uzanan bir bağlantı yolu yapılmalıdır. Gemi seferleri ile de ulaşım tamamlanabilir.
7. Balık çiftlikleri, baraj gezi alanları vb. oluşturulmalıdır.
8. Dağlık ve çıplak bölgeler dere boylarında genişletmek suretiyle ağaçlandırılmalıdır.
9. Çok güzel kamp alanları bulunabilir.

Bu hedeflere ulaşmak için ne tür ekonomik ve sosyal faaliyetler gerekir sorusunun cevaplanması gerekir.

Hedefleri Gerçekleştirebilmek İçin Yapılması Gerekenler Tabloları

5. ROL GÖREV TASARIMI

Yapılması gereken bunca şeyi kimler yapmalıdır? Neler yapmalıdır? sorusunu cevaplama dan amacımıza ulaşmamız mümkün değildir. Bu soruların cevapları bize gelişme planı uygulamalarında hangi kuruma ne rol düştüğünü ayrıntılı bir şekilde gösterecektir. Gelişim uygulamaları, daha önce de dile getirdiğimiz gibi sosyal tarafların iradelerini arkasına alarak kamunun ve sivil yapıların işbirliği ve gönüllü katılım ile başarıya ulaşabilir.

Sürdürülebilir gelişiminin iki temel dinamiği vardır;

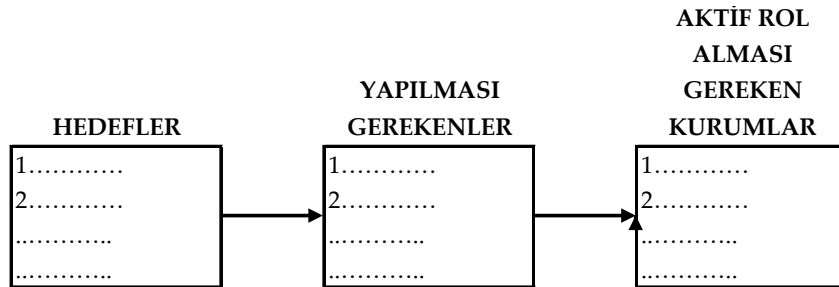
- Kamunun düzenleyiciliği
- Piyasa güçlerinin katılımı

Rol görev tanımlarını biz hem kamu için hem de piyasa güçlerini harekete geçirme yeteneği olan kurumlar için ayrı ayrı yapmak zorundayız. Burada kamunun düzenleyici rolü ve piyasa güçlerin katılımının sağlanmasının yanına yerel heyecan oluşturulması ve gönüldaşlık ruhuyla katılımcılığın sağlanmasını yerleştirmek gerekecektir. Gelişim planı uygulamalarının başarısı için sosyal inancı oluşturacak ve yayacak kurumlar ile gönüldaşlık ruhunu harekete geçirip sürdürece k yapıları da rol görev tasarımına dâhil etmek gerekecektir.

Ancak rol dağılımını istekli olmayan kurum ve kuruluşları da içerecek biçimde yapmamak gerekir. Yeterince istekli olmayan kurumları da rol plana dahil etmek uygulamada zafiyet ve boşluklar oluşturacaktır. Bu sebeple BOM gelişim planını uygulamaya istekli Bölgesel Orta Merkez olma amacına inanan, kurum kuruluşları içeren rol görev tasarımı yapmakta yarar vardır. Kaçınılmaz olarak plan uygulamalarında yer olması zorunlu olan kurumlar merkeze alınarak görev tarifleri yapılmalıdır. Gerekli olmadığı sürece rol alacak kurum sayısı artırılmamalıdır.

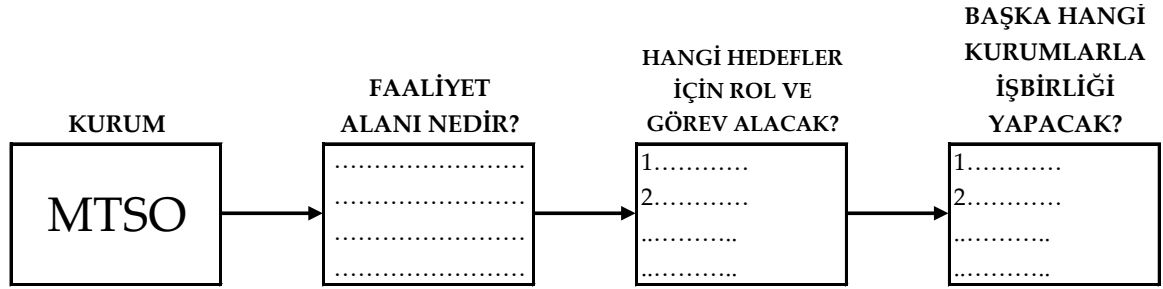
Bir de yeni bazı birimler oluşturarak bu birimler için görev tariflerini de yapmak gerekecektir. Bu birimler üzerinden başka kurumların katılım ve rol üstlenmeleri de mümkün olabilir. AKGİTAB, MAGEP gibi...

Hedefler, yapılması gerekenler, nerede yapılacak ve kimler yapacak tablolarında BOM Gelişim Planının uygulanmasında aktif rol alacak kurumları aşağıdaki sistematik ile belirlemiştik.

Yukarıda belirttiğimiz yöntemle ancak aktif rol alması gereken kurumları belirlemiş olduk. Yapılacak birçok işte bir ya da birkaç kurumun görev alması gerektiğinden, rol görev tasarımı kurumların faaliyet alanlarına giren hedefler ve başka hangi kurumlarla işbirliği yapması gerektiği üzerinden hareket ederek belirlemekte yarar vardır. Bunun için de aşağıdaki sistematığı uygulamamız yeterli olacaktır. Örneğin rol görev tasarımı yapacağımız kurum MTSO olsun. Bu

durumda aşağıdaki tabloları oluşturarak MTSO üzerine düşen rol ve görevleri belirlemiş oluruz. Bu sistematığı Altın Kayısı Girişimine hayat verecek olan Altın halka dediğimiz 6 temel kurum ve yapı için yapmakla rol görev tasarımıımızı tamamlamış oluruz. İlgili diğer kurumlar için de bu tabloları hazırlayarak rol görevler belirlenebilir.

Şunu özellikle belirtmek gerekir ki Bölgesel Orta Merkez Gelişim Planı Uygulaması'nın STK'lar ile kamu kuruluşları arasında sağlıklı bir işbirliği gerçekleştirilmeden başarıya ulaşması mümkün değildir. Sosyal inanç, gönüldaşlık, piyasa güçlerinin katılımı ve kamunun düzenleyiciliğini bir araya getirecek işleyen bir organizasyon yapısı örgütlemek şart gözükmektedir. Pek bir örneğini bilmesek de, birçok kurumun hele de sivil yapılar ile kamunun ortak yükümlülük içine girmesine dayalı bir yapıyı oluşturmak da, çalıştırmak da hele hele yıllar yılı (en az 15 yıl) sürdürmekte kolay değildir. Ancak ortak inanç ve arzululuk temelinde, işleyen bir yapı oluşturulur ve sürekli yenilenirse mümkün olmayan hiçbir şey yoktur. İşbirliği arzusu ve samimiyet temelleri üzerine kurulmuş bir ortak girişim organizasyonu ile Malatya için, Türkiye ve Dünyanın gelişimine uygun stratejik bir planlama, hayali gerçek kılabilir. Bu iyimserlik ve inançla biz de kamu ile STK'ların işbirliğine dayalı ortak bir girişim organizasyonunun oluşturulması durumunda bu çalışmanın konusu olan yerel vizyonun gerçekleşmesini mümkün görmekteyiz.

6. PROJELER

- a. Turgut Özal Ulusal Sağlık Orta Merkezi Projesi (TÖUSOM Projesi)
- b. Orta Merkez Göller Bölgesi Entegre Turizm Projesi (OM-GÖBET Projesi)
- c. Bilişim Uygulamaları Ulusal Orta Merkezi Oluşum Projesi
- d. Teknolojik Tasarım Ulusal Orta Merkezi Oluşum Projesi
- e. Lojistik Ulusal Orta Merkez Organizasyon Projesi
- f. Malatya Kentsel Dönüşüm Projesi
- g. Elazığ Malatya Adıyaman Bölgesel Orta Merkez Projesi (EMABOM Projesi)
- h. Alt Projeler (AP)
  - i. Tarımsal Üretim Model Uygulamalar Projesi (TÜMOD Uygulamaları)
  - ii. İş Gücü Eğitim Ve Kalite Geliştirme Projesi (MEZEN Uygulamaları - Mesleki Zenginleştirme Uygulamaları)
  - iii. Mesleki Eğitim Ve Rehberlik Uygulamaları (MER Uygulaması)
  - iv. Mesleki Eğitim Dershaneciliği Mükemmellik Referans Bölgesi Oluşum Projesi (MED Mükemmellik Referans Bölgesi Uygulamaları)